

THE LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF ILLINOIS
195 LIBRARY OF THE
MAY 21 1932
UNIVERSITY OF ILLINOIS
ASPASIA,

A
TRAGEDY

IN

MODERN GREEK,

BY J. RIZOS.

EDITED
BY A. NEGRIS.

BOSTON:

HILLIARD, GRAY, LITTLE, AND WILKINS.

NEW YORK: G. AND C. CARVILL.

PHILADELPHIA: CAREY, LEA, AND CAREY.

1829.

ESSEX INSTITUTE.

Presented by

Chas. L. Peirce

LIBRARY CONDITIONS.

THE Library to be under the control of the Directors, who may withhold such books from circulation, as they may deem expedient.

Each Member shall be entitled to take from the Library, one folio, or one quarto, or two of any lesser fold, with the plates belonging to the same, upon signing a receipt for the same, and promising to make good any damage which may be sustained when in their possession, or to replace the same, if lost.

No person shall lend any book belonging to the Institute, except to a member, under a penalty of one dollar for every offence.

The Directors may permit other persons than members to use the Library. No member shall detain any book longer than four weeks, after being duly notified that the same is wanted by another member, under a penalty of twenty five cents per week.

On or before the first Wednesday in May all books shall be returned, and a committee of the Directors appointed for that purpose shall examine the Library and make a report of the condition at the Annual Meeting.

Rizos Neroulos, Iakobos

ΙΑΚΩΒΟΥ ΡΙΖΟΥ

ΑΣΠΑΣΙΑ,

THE LIBRARY OF THE

MAY 21 1932

ΤΡΑΓΩΔΙΑ,

UNIVERSITY OF ILLINOIS.

Διηρημένη εἰς τρεῖς πράξεις.

Ἐκδίδεται ὑπὸ τοῦ ἀνεψιοῦ του Ἀ. Ν.

Ἐν Βοστώνῃ,

Παρὰ Ἰλλιάδου, Γραΐου, Λιττύου, καὶ Οὐιλκίνσου.—Ἐν Νεοῦμ-
πορείᾳ, παρὰ Γ. καὶ Κ. Καρβίλλου.—Ἐν Φιλαδελφείᾳ,
παρὰ Καίρει, Λήᾳ, καὶ Καίρει.

ΑΩΚΘ'.

DISTRICT OF MASSACHUSETTS, *to wit* :

District Clerk's Office.

BE it remembered, that on the twenty-sixth day of November A. D. 1828, and in the fifty-third year of the Independence of the United States of America, Hilliard, Gray, Little, & Wilkins, of the said district, have deposited in this office the title of a book, the right whereof they claim as proprietors, in the words following, *to wit* :

Ἰακώβου Πίζου Ἀσπασία, Τραγωδία, διηρημένη εἰς τρεῖς πράξεις.
Ἐκδίδεται ὑπὸ τοῦ ἀνεψιοῦ του Ἀ. Ν.

In conformity to an act of the Congress of the United States, entitled "An act for the encouragement of learning, by securing the copies of maps, charts, and books to the authors and proprietors of such copies during the times therein mentioned ;" and also to an act, entitled "An act supplementary to an act, entitled 'An act for the encouragement of learning, by securing the copies of maps, charts, and books to the authors and proprietors of such copies during the times therein mentioned ;' and extending the benefits thereof to the arts of designing, engraving, and etching historical and other prints."

JNO. W. DAVIS,
Clerk of the District of Massachusetts.

Ἐκ τῆς τυπογραφίας
Ἰλλιάρδου, Μισκάλφου, καὶ συντροφίας,
τυπογράφων τοῦ ἐν Κανταβριγία Πανδιδακτηρίου.

889.2

R 52a

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

Ἡ πρὸς πατρός μου καὶ μητρὸς ἐγγυτάτη μὲ τὸν Ποιητὴν συγγένεια· ἡ κατὰ τι μὲν ἐκ χρέους, κατὰ τι δὲ καὶ ὡς ἐκ πατρῴας κληρονομίας εἰς αὐτὸν ἀγάπη μου· τὸ ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων διὰ τὰ ὑπερβάλλοντά του προτερήματα ἐμπνευσθὲν μοι σέβας· καὶ ὁ ἔνθερμος, νὰ εἶπω οὕτω, πρὸς ἐκείνον ἔρως διὰ τὸ ἥπιον καὶ καλοκάγαθον τοῦ χαρακτῆρός του, μὲ προστάττουσι νὰ κρατήσω τὴν σιωπὴν, ἢ τοῦλάχιστον νὰ ὁμιλήσω λακωνικώτατα περὶ τοῦ Συγγραφέως, φοβούμενος μήπως ἐγκωμιάζων αὐτὸν, ἂν καὶ μετρίως ὡς πρὸς τὴν ἀλήθειαν, ὑποπτοὶ ὅμως ἐκ τῶν προειρημένων φανῶσιν οἱ λόγοι μου.

PREFACE.

My near relationship to the author of the following tragedy, both on the father's and mother's side, the love that I was early taught to bear him, which was confirmed by a more intimate acquaintance with his amiable and estimable character, together with my long cherished respect for his distinguished talents, oblige me to speak very briefly of his merits, lest my commendation, though short of the truth, should be attributed to partial and prejudiced motives.

798487

Jones 3032

17m32 Harvard U. Ex Lib.

Ἀποσιωπῶν τὴν πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἀπὸ τὸ ἔθνος μας ὑπόληψίν του, τὰς πατριωτικὰς ὁποῦ ἔκαμε θυσίας εἰς τὴν τῆς πατρίδος μας ἀναγέννησιν, τὴν φιλοσοφίαν καὶ ἀπαρδειγμάτιστον καρτερίαν μὲ τὰς ὁποίας ὑπέφερεν ἄλλεπαλλήλους δυστυχίας, καὶ τέλος τὴν φήμην ὁποῦ διὰ τῶν συγγραμμάτων του εἰς τὴν πεπολιτευμένην ἀπέκτησεν Εὐρώπην καθ' ὅσον καιροῦ διάστημ' ἐκεῖ διέτριψε, τοσούτω μόνον θέλω εἰπεῖν ὅτι νέον τῶρα στάδιον ἤρχισε λαμπρότερον καὶ ζηλωτότερον τῶν προλαβόντων, καὶ τὸ ὁποῖον μὲ ἀνέξάλειπτα τῆς ἀθανασίας γράμματα καὶ εἰς τοὺς μεταγενεστέρους μας θίλει τ' ὄνομά του ἀναμφιδόλως μεταφέρει.

Ἡ Ἀσπασία εἶναι ἐν ἀπὸ τὰ ποιήματα ὁποῦ ὁ Ἰάκωβος Ρίζος ἐσύνθεσιν εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος, ὅτε ἰδιωτεύων, καὶ ἀμεριμνῶν περὶ τοῦ ἀβεβαίου μέλλοντος, ἔπνεε τὸν ὑγιστάτον τῶν Θεραπεϊῶν ἀέρα, θαυμάζων, καὶ ἀπολαύων τῆς τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου διὰ τὸ ὡραῖον ἀπεριγρόπτου θείας. Μ' ὅλον ὅτι διάφοροι τῆς τραγωδίας ταύτης ἐκδόσεις ἐτυπώθησαν, ἡ ζήτησίς της πάντοτε εἶναι τοιαύτη ὥστε ταχέως γίγνεται σπάνις. Ὁ ἔμφυτος

Omitting all mention of his reputation in Greece before the revolution, of his patriotic sacrifices to promote the regeneration of his country, of the philosophical and unexampled constancy with which he has borne a long and rapid succession of misfortunes, and the fame which his writings procured him during his residence in the most refined part of Europe, I will only say that he has now entered on a yet more splendid and enviable career, which, I doubt not, will transmit his name in bright and lasting characters to posterity.

"Aspasia" is one of the works which James Rizos wrote at the beginning of the present century, when he lived in retirement and free from anxiety for the future, breathing the healthful air of Therapeia, and enjoying the indescribably beautiful prospect of the Thracian Bosphorus. There have been several editions of this

τοῦ Ποιητοῦ πατριωτισμὸς καὶ τὰ χρηστότατα ὁποῦ χαρακτηρίζουσιν αὐτὸν ἦθι, ζωηροτάτως εἶναι σχεδὸν ζωγραφημένα καθ' ὅλον τὸ πόνημα. Ἄν καὶ περὶ ὧν τῶν τοῦ Ῥίζου συγγραμμάτων εἰκότως τις νὰ εἴπῃ δύναται τὸ Ὅμηρικόν,

“Τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέεν αὐδή.”

κατὰ τὴν γνώμην μου ὅμως τὸ παρὸν εἶναι ἓν ἀπὸ τὰ ἀριστουργήματά του.

Ἡ πρώτη ὁποῦ εἰς τὰς Ὅμοσπόνδους Ἐπικρατείας αὐτὴ γίνεται ἔκδοσις, θέλει στοχάζομαι ὠφελήσει μεγάλως πρὸς τε τοὺς φιλόλογους καὶ Ἑλληνιστὰς διὰ νὰ λάβωσιν ἀκριβεστέραν τῆς νῦν στιχοποιίας ἰδέαν, ἔχοντες πρὸ ὀφθαλμῶν σύγγραμμα τοῦ πρώτου μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων τραγικοῦ Ποιητοῦ τοῦ καιροῦ μας, καὶ πρὸς τοὺς τὴν καθομιλουμένην σπουδάζοντας, ἵνα μὲ ῥυθμὸν ἀναγινώσκοντες καλὴν τῆς διαλέκτου ταύτης ἀποκτήσωσι προφοράν. ἔτι δὲ καὶ ὡς παράδειγμα εὐφραδίας καὶ καθαρότητος ὕφους.

tragedy, but the demand has been such that they have always been quickly exhausted. The patriotism and high moral character of the poet are displayed in a lively manner throughout the whole. To all the writings of Rizos we may apply with justice the words of Homer,

—“Whose tongue poured forth a flood
Of more than honey sweet discourse;” *—

but the present strikes me as one of the best.

This edition, the first ever published in the United States, will contribute, I presume, to give to the lovers of Greek a more correct idea of modern Greek versification, being as it is the work of the first Greek tragic poet of our time, and will be of use to those who are studying the modern dialect in acquiring a good pronunciation by the assistance which the metre will afford them: at the same time that it will exhibit to them a specimen of elegance and purity of style.

* Chapman's Iliad.

Μὴ ἀμφιβάλλων ὅτι πρὸς τὸν κοινωφελῆ μου ἀποελέπον τὸ ποι-
νὸν σκοπὸν, μὲ τὴν ἀνήκουσαν θέλει συγκατάλασιν καὶ εὖνοιαν τὴν
παροῦσαν δεχθῆ ἔκδοσιν, ἐλπίζω νὰ μὴ λάβω αἴτιον ἀθυμίας πρὸς
γνωστοποίησιν καὶ ἄλλων ἀξιολόγων καὶ χρησίμων συγγραμμάτων.
Ἀλέξανδρος Νέγρης.

Βοστώνη, δ' Δεκεμβρίου, αἰκὴ.

Not doubting that the public will regard with candor this edition
as an attempt to promote a useful object, I hope it may prove to
me a ground of encouragement to undertake the publication of
other writings in the literature of modern Greece, which are worthy
to be known.

ALEXANDER NEGRIS.

Boston, 4 December, 1828.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣΩΠΑ.

Ἀσπασία, σύζυγος τοῦ Περικλέους.

Λευκίππη, τροφὸς τῆς Ἀσπασίας.

Δημόχαρος, ὑπηρέτης τῆς Ἀσπασίας.

Φαίδιμος, Παιδαγωγὸς τῶν υἱῶν τοῦ Περικλέους.

Κτησίπας Ἀθηναῖος, φίλος τοῦ Περικλέους.

Σωκράτης.

Ἰπποκράτης.

Ἀστυνόμος, μὲ τοὺς ταφροσκάπτας καὶ ἄλλους
ὑπηρέτας τῆς Αστυνομίας.

Νικίας, Στρατηγὸς Ἀθηναῖος.

Ἐπηρετής τοῦ Κτησία.

Χορὸς Μελήσιων γυναικῶν.

Ἡ σκηνὴ ὑποτίθεται ὀλίγον μακρὰν τοῦ πειραιέως,
εἰς τὸν κῆπον, ὅπου ἦτον ὁ τάφος τῶν υἱῶν τοῦ
Περικλέους.

ἈΣΠΑΣΙΑ.

ΠΡΑΞΙΣ ΠΡΩΤΗ.

Σκηνὴ α΄.

Ἀσπασία, Λευκίππη καὶ Δημοχάρης.

Ἀσπασία. (α)

ΝΑ' ἐξετάσω μ' ἔμελλεν, ὦ ἔνδοξοι Ἀθῆναι,

"Αν, καθὼς λέγουν, ἀληθεῖς αἱ συμφοραὶ σου ᾔναι.

Μ' ἔμελλε μὲ τὰ μάτια μου νὰ τὰς παρατηρήσω,

Ἴδου διατί μ' ἄφησεν ἡ μοῖρά μου νὰ ζήσω!

Τᾶμαθα, πλεον τᾶμαθα, τὰ ἤκουσ' Ἀθηναῖοι,

5

"Ολος ὁ κόσμος ὅς τὰ δεινὰ τὰ τρομερά σας κλαίει,

"Ολος ὁ κόσμος λέγ' αὐτὰ διὰ τὴν Ἀσπασίαν,

"Μήτε τὴν μέλει, κάθεται, τρυφᾷ ὅς τὴν Ἰωνίαν

Ποῦ εἶναι; τὰς Ἀθήνας τῆς δὲν ἐνθυμεῖται τώρα;

Τοῦ φίλου, λέγουν, δοκιμὴ αὐτὴ εἶναι ἡ ὥρα

10

"Οι τοῦ Περικλέους μου τὴν τύχην ἀγαποῦσα,

Καὶ δι' αὐτὴν εἰς τὰς λαμπρὰς Ἀθήνας κατοικοῦσα."

(α) Προλογίζεαι ἀποᾶσα εἰς τὸν Πειραιᾶ.

- Πῶς ἐμποροῦν νὰ φαντασθοῦν ποτε ἔς τὴν Ἀσπασίαν,
 Τόσῃ οὐτιδανότητι, τόσῃ ἀναισθησίᾳ !
- Ἄλλ' ὅλοι ἄς τὴν μέμφονται, τελείως δὲν τὴν μέλει 15
 Τὸν Περικλῆ τῆς ζωντανὸν ἐκείνη μόνον θέλει.
 Φυλάξατέ τον ὦ θεοὶ προστάται τῶν Ἑλλήνων,
 Ἡ ἄς μ' ἀρπάξ' ὁ θάνατος, προτοῦ ν' ἀρπάξῃ κείνον.
 Ἀνυήσου σὺ κἄν Ἀθηνᾶ, τῶν Ἀθηνῶν τὴν πόλιν,
 Αὐτὴν, ὅπου ἐφώτισε τὴν οἰκουμένην ὅλην. 20
- Πῶς θέλει χαρεῖ βάρβαρα ὁ βάρβαρος, ἂν μάθῃ,
 Ὡς Ἀθηναῖοι δυστυχεῖς τὰ τρομερά σας πάθῃ !
 Ἀλλὰ δικαίως πάσχετε, δικαίως τιμωρεῖσθε,
 Ἄστατος φιλοτάραχος λαὸς ἀγνώμων εἶσθε.
 Ὁ Περικλῆς τί ἔπαισε τοιοῦτος νοῦς μέγας ; 25
 Τόσα καλὰ τίς ἔκαμεν εἰς τὰς Ἀθήνας ἄλλος ;
 Τὴν πόλιν σας ἐστόλισεν, ἦτον τεχνῶν προστάτης,
 Καὶ ὁ ἐχθρὸς τὸν ἔτρεμε σπονδῶν ὁ παραβάτης.
 Ἀλλ' ἀπὸ σᾶς ἔς τὰς τόσας του αὐτὸς εὐεργεσίας,
 Ἀνταμοιβὴν δὲν ἔλαβε, παρὰ συκοφαντίας. 30
- Τί λέγω ; μήπως χαίρωμαι ἔς τὰ δυστυχήματά σας ;
 Ἡ μήπως λησμονῶ ποτε τὰ προτερήματά σας ;
 Ἄν φίλος ᾔν' ἀληθινὸς κανεῖς τοῦ Περικλέους,
 Τῶν ἀδυνάτων νὰ μισῇ αὐτὸς τοὺς Ἀθηναίους.
 Ἄν ἀγαπῶ τὸν Περικλῆ, πῶς νὰ μισῶ ἐκείνας, 35
 Ὅπου αὐτὸς γεννήθηκε, τὰς θαυμαστὰς Ἀθήνας !
 Συχνάκις αὐτὸς μ' ἔγραφεν ἐδῶ νὰ μὴ πατήσω,
 Κ' ἐκεῖ ὅπου διέτριβα, προσώρας νὰ καθήσω.
 Μὲ ἀγαπᾷ νὰ βέβαια, καὶ δι' αὐτὸ φροντίζει,
 Ἀλλὰ χυδαίαν διατί, δειλὴν νὰ μὲ νομίζῃ ; 40

“Οταν αὐτὸς προσφέρηται ὅς τὴν πόλιν του θυσία,
Γενοῦ θυσία πρὸς αὐτὸν καὶ σὺ ὦ Ἀσπασία.

Τὸ τί ἄξιζ’ ὁ Περικλῆς ναὶ μὲν ἐγὼ γνωρίζω,
“Ὡς μάθουν δὲ ὅτι καὶ ἐγὼ τὸν Περικλῆ ἄξιζω.

Λευκίππη συντομώτερα . . . ὥς πότε νὰ προσμένω, 45

Λ ε υ κ ί π π η .

“Εγὼ δύο μερίδια δὲν δύναμαι νὰ γένω·
Τὰ πράγματά σου τὸ λοιπὸν δὲν πρέπει νὰ φροντίσω ;

“Α σ π α σ ί α .

Λευκίππη δὲν ἔχω καιρὸν, καὶ νοῦν νὰ σ’ ὁμιλήσω.

“Ελθὲ, τὰ πράγματ’ ἄφησε· ἀνάγκη ἔχω ἄλλην·

“Ελθὲ νὰ προχωρήσωμεν, καὶ ἐπιστρέφεις πάλιν. 50

Τὸν Δημοχάρη φώναξε· ὥς ἔλθῃ καὶ αὐτὸς ἔξω.

Δ ῆ μ ο χ ά ρ η ς .

Κυρία ἦλθα, νὰ σταθῶ, ἢ ἔμπροσθεν καὶ τρέξω ;

“Α σ π α σ ί α .

Νὰ σὲ ἰδῶ, ὥς ἀστραπὴ νὰ τρέξῃς, Δημοχάρη,

Δι’ εὐκολίαν ἄφησε τὰ περιττά σου βάρη.

“Ἡ ἰδική σου σήμερον μεγάλη προθυμία, 55

“Ὡς χάρις θέλει μὲ φανεῖ καὶ ὅχ’ ὑπηρεσία.

Τὸ γράμμ’ αὐτὸ ὅς τὸν Περικλῆ κρυφὰ νὰ ἐγχειρίσῃς,

Καὶ ἀφ’ οὗ σέ δώσ’ ἀπόκρισιν ἐδῶ νὰ μὴ γυρίσῃς,

“Ἀλλ’ ἐξετάζεις ἔπειτα ποῦ κάθεται Σωκράτης,

Τὸ δὲ ταξίδι μου κρυφὸν εἰς τοῦτον μὴ φυλάττῃς· 60

“Ὅλα εἶπέ τα εἰς αὐτὸν, καὶ ἐκ μέρους μου χαιρετά,

Καὶ ἐκεῖ ἐμένα πρόσμενε· ὑπάγε, τρέχε, πέτα.

Σ κ η ν ή β'.

Ἀσπασία καὶ Λευκίππη.

Ἀσπασία.

Τί σιωπὴ φορικτὴ παντοῦ! θεοί! τί ἐρημία!

Ἐγέμισε τῶν Ἀθηνῶν ἡ γῆ ἀπὸ μνημεῖα!

Ὡς τάφοι πρόσφατοι παντοῦ! πᾶς; ζωντανὸν κανένα 65

Ἐδὼ δὲν θέλομεν ἰδεῖ; ἀλλοίμονον ἔς ἐμένα!

Τὰ Ἐργαστήρια σφαλιστὰ, καὶ οἱ ναοὶ κλεισμένοι!

Κανεῖς ἀπὸ τὸν οἶκόν του δὲν βλέπω νὰ προβαίνει!

Σ τοῦ Πειραιᾶ τὴν ἀγορὰν καὶ εἰς ὅλας τὰς πλατείας,

Χορτάρια τώρα φύτρωσαν καρποὶ τῆς ἐρημίας. 70

Μ' ἔγυχε πόλεις νὰ ἰδῶ διόλου κρημνισμένας,

Ἐδὼ καὶ ἐκεῖ ἐρείπια καὶ κατηδαφισμένας,

Δὲν εἶδεν ὅμως βέβαια κανεῖς καμμίαν πόλιν,

Εἰς τοὺς ναοὺς, ἔς τοὺς οἴκους τῆς, ἔς τὰ τεῖχη σώαν ὅλην,

Κ' οἱ κάτοικοί τῆς νὰ χαθοῦν, καὶ αὐτὴ ἐρημωμένη, 75

Ὡς μανσωλεῖον θλιβερόν νὰ ᾔναι στολισμένη.

Προβῇτ' ἐδὼ κανέναν σὰς ποῦ εἴσθῃ Ἀθηναῖοι;

Ὅλοι ἐξωλοθρεύθητε, καὶ γέροντες καὶ νέοι;

Δὲν γίνετ' ἄλλο θέαμα φορικτότερον Λευκίππη,

Δὲν δίδεται ἔς τὸν ἄνθρωπον φοβερωτέρα λύπη! 80

Βλέπεις τὸ μνημα καὶ μακρὸν, ἐκεῖ τὸ στολισμένον;

Μὲ μάρμαρα μοι φαίνεται πολυτελῆ κτισμένον.

Ἀλλοίμονον αἰσθάνομαι μεγάλο καρδιοκτύπι

Ἀχ! προαισθάνεθ' ἡ ψυχὴ τὴν συμφορὰν Λευκίππη.

Λευκίππη.

Κυρία βλέπω ἔχασες τὴν γενναιότητά σου · 85

“Οὐτ’ εἶσαι, καὶ ὅτι λέγεται φιλόσοφος στοχάσου.

“Ἡ ἔχασες τὴν πρώτην σου ἐκείνην καρτερίαν,
Καὶ τὴν ἀκλόνητον ψυχὴν εἰς πᾶσαν δυσκολίαν ;
Εἶδον ἐγὼ τὸν Περικλῆ ἐσὺ νὰ ἐμψυχώνῃς,
Πολλάκις ὅς τὰ πολιτικὰ νὰ τὸν ἐγκαρδιώνῃς. 90

ΑΣΠΑΣΙΑ.

“Ορθῇ ἐποχῶν σύγκρισις ! σιωπηλὴ καὶ στέκα·
Μ’ ἐγνώριζες φιλόδοξον, δὲν μ’ ἤξευρες γυναῖκα.
Τότε νὰ ἦν ἐφρόντιζα ὁ Περικλῆς μου πρῶτος,
Τώρα φοβοῦμαι, μὴ ἐμβῇ εἰς τῶν νεκρῶν τὸ σκότος.

Λευκίππη.

“Ἀλλ’ ὑποψίαί διατί, ψιλαὶ νὰ σ’ ἀπελπίζουν ; 95

“Επιστηρίζου ὅς τοὺς Θεοὺς καὶ σὲ καλοκαρδίζουν.

Δεκα σχεδὸν ἡμὴν ἐτῶν, μόλις τὸ ἐνθυμοῦμαι,
Μοὶ φαίνεται ὡς ὄνειρον, ὅταν τὸ διηγῶμαι,
Τόθ’ ὁ πατήρ μου ἔπεσε μ’ ἀσθένειαν βαρεῖαν,
Μὲ φοβεράν ἀσθένειαν, μὲ περιπνευμονίαν· 100

Κατήντησε ὅς τὰ ἔσχατα σχεδὸν ψυχομαχοῦσε,

Κ’ ὁ θάνατος ὁ ἄγριος σφικτὰ τὸν ἐκρατοῦσε·

Οἱ Ἰατροὶ δὲν ἔδιδον παραμικρὰν ἐλπίδα,

Οἱ γείτονες τὸν ἔκλαιον· αὐτὰ ἐγὼ τὰ εἶδα.

Παντοῦ ὅμως ἡ μήτηρ μου ταξίματα θυσίας, 105

Εἰς τοὺς βωμοὺς ἐπρόσφερε, ὥρτοῦσε τὰς μαντείας.

Καὶ μιὰν ἡμέραν ἔξαφνα ὅς τὸ θλιβερόν του στρωῖμα,

“Οπου αὐτὸς ἐκείτετο μὲ σφαλισμένον στόμα,

Τὸν εἶδαμεν, ὡς ὑγιὲς τὸ σῶμά του νὰ στήσῃ,

Καὶ τὴν μητέρα μου φαιδρὸς μὲ τόνον νὰ λαλήσῃ. 110

Ἀσπασία.

Καλὰ Λευκίππη· τώρα δὲ ἄς τρέξωμεν ὃς τὸ μνήμα,
Μὲ ἀνοικτὸν προβαίνουσαι, καὶ μὲ σπουδαῖον βῆμα.

Λευκίππη.

Ἄνθρωπος εἶν', ἢ ἄλλο τι ἐκεῖ ὃς τὸ μνήμ' ὀπίσω;
Δὲν ἔμπορῶ ἀπὸ ἐδῶ, νὰ τὸ παρατηρήσω.

Ἀσπασία.

Τί μνήμα λέγεις; τίποτε σχεδὸν δὲν διακρίνω, 115
Τὴν ὄρασίν μου ἔσθυσαν τὰ δάκρυα· πᾶν χύνω.

Ἄς πλησιάσωμεν ἐκεῖ· καὶ ναὶ μὲν, ὦ Λευκίππη,
Μὲ κάμνει νὰ κλωνίζωνται τὰ μέλη μου ἢ λύπη,

Ἀλλὰ κρυφία δύναιμις ἀνυπομονισίας,
Μὲ τοὺς σπασμοὺς τὰ γόνατα κινεῖ τῆς Ἀσπασίας. 120

Ὅτι καὶ ἂν ᾔν', ἄς τὸ ἰδῶ! Λευκίππη δὲν προσμένω,
Ἦ ζῶ ἐκεῖ, ἢ χάνομαι, ὅτι καὶ ἂν γέν' ἄς γένω!

Λευκίππη.

Ἐνας ὃς τὸ μνήμα ἔμπροσθεν ἐκεῖ γονατισμένος,
Κ' ἐπάνω εἰς τὸ μάρμαρον καταπρομυτισμένος,
Θρηνηλογεῖ μοὶ φαίνεται, τὸ σῶμα τὸ θαμμένον, 125
Καὶ ἔχει καὶ τὸ πρόσωπον διόλου σκεπασμένον.

Σκηνὴ γ'.

Ἀσπασία, Λευκίππη καὶ Φαίδιμος.

Ἀσπασία.

Ὁ Φαίδιμος! ὦ Φαίδιμε! ὦ Φαίδιμε... μὴ σκύπτῃς,
Σὲ εἶδα, τὸ συμπέρανα, ματαιῶς τί τὸ κρύπτεις;
Εἰπέ με, εὐσπλαγχνίσου με... τίς εἶν' ἐδῶ θαμμένος;

Φ α ί δ ι μ ο ς .

Αὐτὸς ἐδὼ ὅπου Θρηνηῶ, εἶναι ᾽δικό μου γένος. 130

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Ὡς πότε τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ μνήματος σκεπάζεις ;
Τί μὲ κυττάζεις μ' ἐκστασιν, τὴν ὄψιν σου ἀλλάζεις ;
Μὲ τυραννεῖς ὦ Φαίδιμε ! ὦ Περικλῆ σὺ εἶσαι ;
Ἄν ᾗς ἐδὼ, κ' ἐγὼ εὐθύς σ' εὐρίσκω μὴ λυπῆσαι.

Φ α ί δ ι μ ο ς .

Ἡ μοῖρα περιπαίκτηρια τῶν ἄσπρων μου κροτάφων, 135

Ἄφησ' ἐμένα, κ' ἔβαλεν εἰς τὸν παρόντα τάφον,

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Τί λέγεις ; τίνα ἔβαλε ;

Φ α ί δ ι μ ο ς .

Τὰ τέκνα τοῦ ἀνδρός σου . .

Αὐτὰ εἶν' ὅπου κείτονται ἐμπρός μου καὶ ἐμπρός σου.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Ὁ Περικλῆς τί ἔγινε ; πῶς εἶν' αὐτὸς ; παῦ εἶναι ;

Φ α ί δ ι μ ο ς .

Ὁ Περικλῆς εἶν' ὑγιής, τὸν ἔχουν αἱ Ἀθῆναι. 140

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Καὶ ὁ Ἰός μ' ἀπέθανε ;

Φ α ί δ ι μ ο ς .

Καλὰ εἶν' ὁ Σωτάδης·

Τὸν Ξάνθιππον καὶ Πάρολον αὐτοὺς ἤρπαξ' ὁ Ἀδης.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Ὁ Πάρολος ὁ φίλτατος Ἰός τοῦ Περικλέους !

Αὐτὸς ὅπου ἐστόλιζε τῶν Ἀθηναίων τοὺς νέους !

Τί πένθος πικρὸν ἄρά γε μὲ τὴν ἀπελπισίαν, 145

Τώρα τοῦ Περικλέους μου πληγώνουν τὴν καρδίαν !
 Εἰς τοῦτον τὸν τριτάθλιον φιλότεκνον πατέρα,
 Δὲν ἔμεινεν εἰς τὸ ἐξῆς χαρμόσυτος ἡμέρα.

Αὐτὰ τὰ δύο τέκνα του καρπούς τοῦ πρώτου γάμου,
 Μὲ ἄκρον φίλτρον τὰβλεπα, ὡς τέκνα ἰδιά μου.

150

Τὸ μνημῆμα, Φαίδιμ', ἄνοιξε νὰ τ' ἀποχαιρετήσω,
 Κ' ἄς ἦναι γυμνὰ κόκκαλα νὰ τὰ καταφιλήσω.

ὦ Περικλῆ ἐδάστασες τὰ μάτια των νὰ κλείσης,

Κ' ἐπάνω των αἰώνια τὴν πέτραν νὰ κυλίσης ;

Καὶ κἄν οἱ ἄλλοι συγγενεῖς 'ς τὸν Περικλῆ συχνάζουν; 155

Κοινῶς παρηγοροῦντές τον, τὸ πένθος μετριάζουν ;

Τί σιωπᾶς ; ἐχάθησαν ; ἀπέθαναν ἢ ἐκείνοι ;

Φ α ἰ δ ι μ ο ς .

Πολλὰ εἶναι τὰ πάθη μας, πολυειδεῖς οἱ Θρηνοὶ !

Ἀ σ π α σ ῖ α .

Δεύτερον" Ἀδην ἄνοιξε λοιπὸν ἐδῶ ὁ Πλούτων !

Τί ζωντανὸν τὸν Περικλῆ ζητῶ 'ς τὸν τόπον τοῦτον ; 160

Τί νὰ ἐλπίσω 'ς τὸ ἐξῆς ; τί ἔμειν' εἰς ἐμένα,

Εἰ μὴ νὰ πέσω νὰ ριφθῶ ἀπὸ κρημνὸν κανένα ;

Ἐχάθη ἢ ἀφανίσθηκα, ὦ μοῖρ' ἀγριωμένη !

Τὸ αἷμα τὸ ἀνθρώπινον ποτὲ δὲν σὲ χορταίνει.

Τὴν ἄκραν δυναστείαν σου καὶ οἱ θεοὶ φοβοῦνται,

165

Γῇ ἀπ' ἐσένα ἢ οὐρανὸς, τὰ πάντα τυραννοῦνται.

Πῶς ὁ τοιοῦτος τύραννος, δὲν τὸ καταλαμβάνω,

Νὰ ἔχῃ τόσην δύναμιν ἢ εἰς τοὺς θεοὺς ἐπάνω.

Σ τὰς ὕβρεις δὲν ὀργίζεσαι, γελᾷς 'ς τὰ δάκρυά μας,

Μῆτε ἀκούεις τὰ οἰκτρὰ παρακαλέματά μας.

170

" Ἄν ἤκουες, 'ς ἐπρόβαλλα νὰ παύσῃ ἢ ἡ ζωὴ μου,

Πρὶν μὲ ἀφήσῃς νὰ ἰδῶ νεκρὸν τὸν Περικλῆ μου.

Φ α ί δ ι μ ο ς .

"Ω πῶς τὴν φοβισμένην σου ψυχὴν δὲν κυριεύεις,
Χωρὶς νὰ ᾔῃαι τὰ κακὰ, πῶς σὺ τὰ πρόμαντεύεις ;

Ἀ σ π α σ ί α .

"Αχ ! ἡ καρδιὰ δὲν δέχεται καμμιὰν παρηγορίαν, 175
"Οταν ᾽ς τὰ μέλλοντα δεινὰ δὲν ἔχ' ἀμφιβολίαν.

Φ α ί δ ι μ ο ς .

Τ' ἀπερασμέν' ἀπέρασαν· τό μέλλον τίς τὸ βλέπει ;
Ὡς ὄντα τὰ ἀνύπαρκτα νὰ πλάττωμεν δὲν πρόπει.

Νὰ, διὰ τοῦθ' ὁ Περικλῆς τὴν λύπην μετριάξει,
Λιότι μὲ τὴν ἄδηλον δὲν τὴν διπλασιάζει. 180

Κατὰ τὰ ἄλλα δυστυχῆς εἰς ἓνα εὐτυχοῦσε,

Τῆς Ἀσπασίας ἡ ζωὴ τὸν ἐπαρηγοροῦσε.

Μία ἐλπίς τὸν ἔμεινε . . . ἂν θέλῃς νὰ τὴν χάσῃ.

Ἀ σ π α σ ί α .

Τὴν ἔχασεν . . . ἡ ᾽ς τὸ ἐξῆς ἄς μὲ τὴν συμβιδάσῃ.

"Ω δι' ἑμένα Φαίδιμε ποτὲ ἄς μὴ ἐλπίζῃ, 185

"Οταν προτοῦ δι' ἑαυτὸν ἐκεῖνος μ' ἀπελπίζῃ.

Φ α ί δ ι μ ο ς .

"Ακουσ' αὐτοὺς τοὺς λόγους μου· εἰς τόσῃν δυστυχίαν,

Μιὰν εἶχε πρῶτα κ' ὕστερα αὐτὸς παρηγορίαν,

Κ' ἦτον αὐτὴ, ὅτι ἐσὺ δὲν ἔτυχες παροῦσα.

Πῶς νὰ βαστάσω, ἔλεγε, θεοί ! πῶς ἐμποροῦσα, 190

Ἀνίσως ἐγὼ ἔβλεπον ἐδῶ τὴν Ἀσπασίαν,

Εἰς τὰ νεκρά μου φίλτατα, νὰ πλέκῃ μονωδίαν !

Θεοί μου, αὐτὸς ἔλεγεν, Ἀθῆνας πολιοῦχοι,

Καὶ σεῖς λαμπροὶ μας πρόγονοι, βαρβάρων τροπαιοῦχοι !

Τί εἶν αὐτὴ ἡ τρομερὰ ᾽ς τὴν πόλιν μας πληγὴ σας ; 195

Πόθεν ἢ τόσον ἄσπλαγχνος ἢ καθ' ἡμῶν ὀργή σας ;
 Ἄν εἰς τὴν μάχην ἢ πατρὶς τὰ τέκνα μου ἐκάλει,
 Ὁ Θάνατός των καίχημα, τιμὴ ἦτον μεγάλη·
 Τοιοῦτον τέλος ἔπρεπεν εἰς τέκνα Περικλέους,
 Τοιοῦτον τέλος εὐχομαι εἰς ἄνδρας Ἀθηναίους. 200
 Τῆς λοιμικῆς ὁμῶς αὐτῆς τὸ κοπτερόν δρεπάνι,
 Ἀνωφελῶς μᾶς θέρισε, καὶ παῦσιν δὲν λαμβάνει.
 Θερρίζει, καὶ ἐκατάστησε τῶν Ἀθηναίων τὴν πόλιν,
 Ὡς ἓνα μνημὲν φροβερόν, ὡς τάφον πλατὺν ὅλην !
 Ὡς τόσον Ἀσπασία μου ἐσὺ ἐδὼ δὲν εἶσαι, 205
 Σὺ ἐλευθέρα καὶ ἄφοβος ἀπὸ κινδύνους ζῆσε.
 Ἐγὼ δὲ ὡς τὴν πατρίδα μου ἐν ὅσῳ ζῶ καὶ πνέω,
 Τὴν ἀγαπῶ, τὴν βοηθῶ, καὶ ὡς πάσχω, καὶ ὡς κλαίω.

Ἀσπασία.

Πῶς νὰ τὸν μέλη δι' αὐτὴν ὁ ἀποδιωγμένος,
 Καὶ ἀντὶ στεφάνων καὶ τιμῶν μὲ ὕβρεις φορτωμένος ! 210
 Ἀησιμόνησε μὲ πρὸς θεοὺς ὀστράκων ψευδομένην,
 Τοῦ Ἀριστείδου τὴν τιμὴν ἀποφασίζομένην ;
 Ἡ δὲν ἐπρόσφεραν δεσμὰ ὡς τὸν Μιλτιάδη πλέον,
 Διὰ βραβεῖον ἄξιον τῶν τόσων του τροπαίων ;
 Δὲν ἐνθυμεῖται τὴν ὁρμὴν κατὰ τῆς Ἀσπασίας ; 215
 Στὴν φυλακὴν τί ἔπαθεν ὁ φίλος του Φειδίας ;
 Καὶ ὅτι, ὡς ἀνέλπιστος Ἑλλάδος κατασχὴν !
 Δεισιδαιμόνων σφάγιον κινδύνευσε νὰ γίνῃ,
 Αὐτός του ὁ διδάσκαλος ὁ νοῦς Ἀναξαγόρας,
 Καὶ ἔφυγ' ἀπὸ τὰ σύνορα τῆς Ἀττικῆς σας χώρας ; 220

Φαίδιμος.

Ἀισθάνεται ἡ εὐγενὴς ἑλληνικὴ καρδιά,

Εἰς πόσον βαθμὸν ὑπατον εἶν' ἡ πατρίς γλυκεῖα!

Ὁ Περικλῆς γεννήθηκεν Ἀθήνας πατριώτης,

Εἶν' Ἀριστείδου μιμητῆς, δὲν γίνεται προδότης.

Τὸν εἶπαν, ὅτι κυνηγᾷ, ζητεῖ τὴν τυραννίαν,

225

Διότι ἦτον ἀνστηρὸς εἰς τὴν δημοκρατίαν.

Ὅταν τὴν ἐχαλίνωνε δὲν εἶχαν ἔς τὰς Ἀθήνας,

Τοῦ Δήμου τότε τὰ κακὰ, καὶ τὰς παραφροσύνας.

Ἄν ἐμποροῦσ' ὁ Περικλῆς προσεκτικὸς ἔς τοὺς νόμους,

Νὰ μὴ ψηφᾷ δημαγωγοὺς ἀνθρώπους παρανόμους,

230

Νὰ ἦναι ὅλος ἄγρυπνος ἔς τὴν πολιτείαν μόνον,

Χωρὶς νὰ ἐμποδίζεται ἀπὸ τὸν μαῦρον φθόρον,

Ἐβλεπαν τόθ' ὁ Περικλῆς πόσον καὶ τί σημαίνει,

Πῶς εὐτυχεῖ ἡ Ἀττικὴ, εἰς τάξιν πῶς ἐμβαίνει.

Ἀλλὰ καὶ μὴ ὅλον τοῦτ' αὐτὸς ὁ συκοφαντημένος,

235

Κ' ἀπὸ τὴν στρατηγίαν τοῦ ἀτίμως διωγμένος,

Πάλιν ἐφάνη Περικλῆς, πατρίδος πάλιν στύλος,

Καὶ πάλιν τῶν συμπολιτῶν τῶν ἀχαρίστων φίλος.

Τότε πολλοὶ ἀνάξιοι κινοῦντες σκευωρίας,

Μὲ κολακείας κλέπτοντες βαθμὸν τῆς στρατηγίας,

240

Στὴν πόλιν τολμηρότατοι, δειλοὶ πρὸς τοὺς ἐχθρούς μας,

Ἰτίμαζαν τοὺς παλαιοὺς θριάμβους τοὺς λαμπροὺς μας.

Ἡλλάξ' ὁ Ἄημος στρατηγούς πένθ' ἕξῃ κάθε μῆνα,

Καὶ συνεχῶς ἠκούαμεν "ἐδιωρίσθ' ὁ δεῖνα."

Ὡς ἂν νὰ ἦναι δυνατὸν, ὅταν προτοῦ δὲν μάθῃ,

245

Νὰ διορθώσ' ὁ ἁμαθὴς τοῦ ἁμαθοῦς τὰ λάθῃ.

Ἀλλ' ὕστερον προσκάλεσαν τὸν Περικλῆ νὰ σώσῃ,

Τὰ πράγματα τῆς πόλεως καὶ νὰ τὰ διορθώσῃ

Καὶ ὅταν ἀπεφάσισαν νὰ τὸν ἐγκαταστήσουν,

Καὶ ἐκ δευτέρου στρατηγὸν νὰ τὸν χειροτονήσουν, 250

Δὲν ἔκαμεν ἐπίδειξιν, δὲν φύλαξε κακίαν,

Ἀλλὰ πρὸς ὅλους ἔδειξε κοινῶς φιλοστοργίαν.

Καὶ βυθισμένος εἰς σφοδρὰν πικρὰν ψυχῆς ὁδύνην,

Καὶ μετὴν λύπην τῶν Ῥωμαίων τὴν πρόσφατον ἐκείνην,

Τὸ βάρος ἀνεδέχθηκε κοινῶν πάλιν πραγμάτων. 255

Ἀσπασία.

Καὶ τὸ λοιπὸν σωφρόνισε ῥοὴ δυστυχημάτων

Τὸν Δῆμον τὸν ἀνόητον καὶ εἰς τὴν δυστυχίαν,

Τὸν Περικλῆ προσκάλεσαν ἀπὸ ἀπελπισίαν.

Ἄμποτε νὰ μὴ ἔπασχαν ποτὲ τοιαῦτα πάθη,

Καὶ πάντοτε ἄς ἔκαμναν καὶ ἄλλα τόσα λάθη. 260

Κ' ἂς ἄφιναν τὸν Περικλῆ ὥς ἄφανῆς νὰ ζήσῃ,

Κ' ἢ πόλις ἂς μὴ φρόντιζε ποτὲ νὰ τὸν τιμήσῃ.

Λευκίππη (α).

Βοήθησέ την, Φαίδιμε . . . πῶς ἔπεσεν, ἰδέ την!

Φαίδιμος.

Ἄς κλαύσῃ τὰ τριτάθλια, ἄς κλαύσῃ, ἄφησέ την·

Στὸν τάφον τοῦτον δάκρυα τῶν συγγενῶν ἄς στάξουν. 265

Λευκίππη.

Αὔριον ἢ μεθαύριον, ἄς κλαύσουν ἄς στενάξουν·

Καιρὸς δὲν εἶναι σήμερον ἔργους τάφους νὰ θρηνώμεν,

Ἀλλὰ διὰ τοὺς ζωντανοὺς νὰ πληροφορηθῶμεν.

Φαίδιμος.

Ἦν Ἀσπασία τ' εἶν' αὐτά; τὸν Περικλῆ λυπήσου,

Διὰ νὰ ζῇ ὁ Περικλῆς χρειάζεται ἢ ζωή σου. 270

(α) Ἰδοῦσα τὴν Ἀσπασίαν πεισοῦσαν ἐπὶ τοῦ μνήματος καὶ θρηνοῦσαν.

Πόσον ἐκείνος τὰ δεινὰ γενναίως ὑποφέρει,
 Ὅσον ἢ τύχη τὸν κτυπᾷ εἰς ὅλα του τὰ μέρη!
 Στέκα . . . ποῦ φεύγεις; πρόσμνε—
 Ἀσπασία.

ὥς πότε μ' ἐνοχλεῖτε;
 Μὲ τοὺς ματαίους λόγους σας δὲν μὲ παρηγορεῖτε.
 Λευκίππη.

Ποῦ τάχα μόνη μελετᾷς; (α)

Ἀσπασία.

ὑπάγω 'ς τὸν Σωκράτη, 275
 Κ' ἐλπίζω νὰ ἰδῶ ἐκεῖ τὸν φίλον Ἰπποκράτη.

Σ κ η ν ἡ δ'.

Φαίδιμος καὶ Λευκίππη.

Φαίδιμος.

Λευκίππη πῶς τὴν ἄφησες ν' ἀναχωρήσῃ μόνη;
 Ἐπρεπε συνοδία σου νὰ τὴν ἐγκαρδιώνῃ.

Λευκίππη.

Μ' ἀπέβαλε, δὲν θέλησε νὰ τὴν ἀκολουθήσω,

Ἀδύνατον τὴν γνώμην της ἐστάθη νὰ λυγίσω.

280

Δὲν θέλω, ἔκραξεν αὐτὴ, κανεῖς νὰ μὲ γνωρίσῃ,

Κανεῖς δὲν θέλω νὰ μ' ἰδῇ, καὶ νὰ μὲ χαιρετήσῃ.

Καὶ τέλος μὲ παρήγγειλεν ἐδῶ νὰ τὴν προσμένω,

Δὲν ἐμπορῶ τῶν λόγων της παρήκοος νὰ γένω.

(α) Ἰδοῦσα τὴν Ἀσπασίαν ἀνὰχωροῦσαν.

- Τὸ κάλλος πείθει πάντοτε μὲ ἀνίκητον μαγείαν, 285
 Ἄν με τοῦ πάθους μάλιστα λαλῇ τὴν εὐγλωττίαν.
 Τὰ μάτια τῆς ὅς τὸν οὐρανὸν ἐπάνω στηριγμένα,
 Μὲ τῆς ὀδύνης τὴν βαφὴν γλυκοχρωματισμένα·
 Ἐκεῖνο τὸ θαυμάσιον καὶ τορνευτὸν τῆς ὀστόμα,
 Ὅποῦ ἡ χάρις τοῦδαψε με κοραλλίου χρῶμα 290
 Ἐκείνη ἡ λεπτόφλεβος στιλπνότης τοῦ μετώπου !
 Ἐκεῖν' ἡ θαλξικάρδιος ὠχρότης τοῦ προσώπου !
 Τὰ στήθη τ' ἀλαβάστρινα τὰ μισογυμνωμένα,
 Κ' ἐπάνω των τὰ μαῦρά τῆς μαλλιᾶ περιχυμένα·
 Μὴ μὲ ἐνοχλῇς Λευκίππη μου, με εἶπεν, ἄφησέ με, 295
 Ἄν μὲ ἀγαπᾷς, στάσου ἐδὼ καὶ ὀλίγον πρόσμεινέ με.
 Αὐτὰ με εἶπε, καὶ ἔφυγε, καὶ ὅς τὴν φυγὴν ἐπάνω,
 Ἐστράφη, μὲ εἶδε μιὰν φορὰν, καὶ φεύγει καὶ τὴν χάνω !
 Ἡ Ἀφροδίτη βέβαια ὥσ' ἂν αὐτὴ ὠρμοῦσεν,
 Ὅταν νεκρὸν τὸν Ἀδωνιν ὅς τὰ δάση ἐζητοῦσεν. 300

Φ α ί δ ι μ ο ς .

Ὡς τόσον δὲν ἠρώτησα αὐτὴν τὴν τρισαθλίαν,
 Πότε καὶ πῶς σεῖς ἤλθετε ἀπὸ τὴν Ἰωνίαν.

Λ ε υ κ ί π π η .

Ἐδὼ σήμερον ἤλθαμεν,

Φ α ί δ ι μ ο ς .

Κ' ὁ Περικλῆς τὸ ἔξέφει ;

Λ ε υ κ ί π π η .

Αὐτὴ κρυφίως ἔφυγε καὶ ἤλθε νὰ τὸν εὕρη.

Φ α ί δ ι μ ο ς .

Ἀπὸ καμμίαν Ἐριννὺν αὐτὴ διωκομένη, 305
 Εἰς τόπον ἐπικίνδυνον καὶ τρομερὸν ἐμβαίνει.

Λ ε υ κ ί π π η .

Εἰπέ με τὸ θανατικὸν εἰς ποίαν στάσιν εἶναι ;
 Μὴ φύγῃς, σὲ παρακαλῶ, μὴ φύγῃς ἐδὼ μέινε.
 Ἦκούσθῃ ὅθ' ἢ Ἀττικὴ παντάπασιν ἐοδύσθῃ,
 Κ' ἰ ἀνεξιλέωτος θεὸς τὴν πόλιν σας ὠργίσθῃ.

310

Φ α ί δ ι μ ο ς .

Τί ἐρωτᾷς, ἀδύνατον νὰ τὰ ἐκφράσῃ γλῶσσα,
 Μηδ' ἀκοῇ δὲν δύναται ν' ἀκούσῃ κακὰ τόσα !
 Εὐθὺς ὅταν ἐμάθαμεν, ὅτ' ἔρχετ' ἐναντίον,
 Πληθὺς φρικτὸν στρατεύματος τῶν Πελοποννησίων,
 Εὐθὺς προσταγαὶ δόθηκαν ὅς τὴν Ἀττικὴν μας ὅλην, 315
 Νὰ ἔλθουν δι' ἀσφάλειαν οἱ χωρικοὶ ὅς τὴν πόλιν.
 Καθὼς ὁρμᾷ πυκνότατον τὸ πλῆθος τῶν μυρμηκῶν,
 Τόσος κ' ὁ σύρξους ἔγινε τῶν χωρικῶν κατοίκων
 Τοὺς ἔβλεπες εἰς τοὺς ναοὺς, ὅς τοὺς οἴκους στιβασμένους,
 Γυναικας, βρέφη, γέροντας ὅς τοὺς δρόμους σωρευμένους·
 Σωρὸς ἐδὼ, σωρὸς ἐκεῖ, καθεὶς μὲ τὰ παιδιὰ του, 321
 Καθεὶς μὲ τὴν γυναῖκά του, μὲ σκεύη πτωχικά του,
 Καί μ' ὅλα του τὰ σύνεργα διὰ τὴν γεωργίαν,
 Ἐκάθητο, καὶ τᾶβλεπε μὲ σιωπὴν ἀθλίαν.
 Τοὺς ἔβλεφ' ὅλους ἢ πατρὶς, καὶ ὅσον ἐμποροῦσε, 325
 Τοὺς ἐβοήθει μὲ στοργὴν, τοὺς ἐπαρηγοροῦσε.
 Τὰ πλούτη τόθ' οἱ ἀγαθοὶ πολῖται δὲν ψηφοῦσαν,
 Καὶ τοὺς συμπατριώτας των γενναίως βοηθοῦσαν.
 Καθὼς τ' ἀθῶα πρόβατα ὅς τὴν μάνδραν των κλεισμένα,
 Συνθλίβοντ' ἄλλεπάλληλα, καὶ στέκονται σφιγμένα, 330
 Ὅμοίως καὶ ὅς τὴν πόλιν μας τὸ πλῆθος τῶν ἀνθρώπων,
 Δὲν ἄφησ' ἀκατοίκητον, κενὸν κανένα τόπον.

Δὲν φθάνει τοῦτο τὸ κακὸν, δὲν φθάνουν οἱ ἐχθροί μας,
 Δὲν φθάν' ὅτι ἐφθείροντο τὰ δένδρα καὶ οἱ ἄγροί μας,
 Ἄλλὰ πανώλης ἔξαφνα φορικτὴ ἐπιδημία, 335

Ὅποίαν δὲν περιέγραψε ποτὲ ἡ Ἱστορία,
 Πίπτει ἐδῶ ὅς τὸν Πειραιᾶ, ὡς ἂν Ἀστροπελέκι,
 Μ' ἀπείρους γλώσσας φλογεράς ὁρμᾷ παντοῦ δὲν στέκει
 Καὶ ἀμέσως ἔξαπλώνεται, καὶ χύνεται ὅς τὴν πόλιν,
 Ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, παντοῦ κτυπᾷ, τὴν ἐρημώνει ὅλην. 340

Ἐφάνη, λέγουν, τὸ κακὸν εἰς τὴν Αἰθιοπίαν,
 Προῦχώρησε ὅς τὴν Ἀφρικὴν, κατέβη ὅς τὴν Περσίαν·
 Καὶ τέλος πάντων ὕστερον μὲ τριπλασίαν λύσαν,
 Ὡς ὅρμησ' ἐδῶ ἀνήμερον, μὲ ὅψιν μαύρην πίσαν.

Ὡς φάσμα τρομερώτατον τὰς νύκτας ἐπλανᾶτο 345
 Κανεὶς ἀπὸ τὴν φορικὴν του ποτὲ δὲν ἐκοιμᾶτο!

Ἡ κεφαλὴ τῆς ἐφθανε ὅς τὰ ὕψη τῶν δομάτων,
 Οἱ συριγμοὶ τῆς ἀντηχοῦν ὅς τοὺς τόπους τῶν μνημάτων!
 Πολλοὶ τὴν παρετήρησαν τὴν νύκτα νὰ γυρίξῃ,
 Καὶ νὰ τοὺς βλέπῃ ἄγρια, καὶ νὰ τοὺς φοβερίζῃ! 350
 Τοὺς εἶδεν; ὦ οἱ ἄθλιοι! εὐθὺς κεφαλαλγία!
 Ὅμματ' ἀμέσως φλογερά, φρενίτις ὀλεθρία!

Λ ε υ κ ί π π η .

Ὡ γῆ, μὲ τὴν ἀνήμερον πανώλη ζυμωμένη!
 Τί θέλει γένω, Φαίδιμε, ἢ ὀρφανὴ καὶ ξένη!

Φ α ί δ ι μ ο ς .

Ἠσύχασε Λευκίππη μου, τὰς ὑποψίας ῥίξε, 355
 Ἄτρομον ἦθος καὶ ἄψηφον πρὸς τὴν δολίαν δεῖξε.
 Αἰ! νὰ σὲ εἶχα γὼ ἐδῶ τὰς νύκτας εἰς τὸ μνήμα,
 Ὅποταν περιφέρηται μὲ Ἐριννύος σχῆμα,

Καὶ πότ' ἀναχωρῇ μακρὰν, καὶ πότε πλησιάζῃ,
Μὲ προσκαλῇ μὲ νεύματα, καὶ μ' ἀγριοκνιτάζῃ! 360

Καὶ ποῦ αὐτὴ δὲν ἔτρεξε ; καὶ ποῦ αὐτὴ δὲν τρέχει ;
Καὶ πότε φρικτὸν σύντροφον τὸν θάνατον δὲν ἔχει ;
Σ' τὰ κτίρια πρὶν μὲ πολλοὺς κατοίκους στολισμένα,
Τῶς αἱ κραυγαὶ τῶν πετεινῶν δὲν ἐξυπνοῦν κανένα !

Ἦπαγε μέσα νὰ Ἰδῇς μυρίους νὰ ἐκπνέουν, 365
Μυρίους νὰ ψυχομαχοῦν, ἄλλοι νεκροὺς νὰ καίουν !
Θέλεις ἰδεῖ πλῆθος πολὺ μὲ δίψαν φλογισμένους,

Ὡς ταύρους ἀπὸ τὴν πληγὴν τοῦ οἴστρου κεντρωμένους,
Νὰ πίπτουν κατακέφαλα, οἱ ἄθλιοι κοπάδια,
Εἰς βρύσεις, εἰς δεξαμενάς, καὶ εἰς βαθρὰ πηγάδια. 370
Πολὺ κακόν ! πολλὴ φθορά ! πολλὴ ἀπελπισία !

Ἀδύνατον νὰ μὴ χαθῇ ἐδὼ κ' ἢ Ἀσπασία.

Ὅχι γυναῖκες, γέροντες, παιδιά, βρέφη ἄθῳα
Θερίζει τὸ θανατικόν, ἀλλὰ κ' αὐτὰ τὰ ζῳα

Ἐδὼ ἐξολοθρεύονται καὶ τὸ νεκρὸν δὲ πτώμα 375

Μόλις τῶν ζώων σπάρατε τὸ τυμβωρύχον στόμα,
Κ' εὐθὺς κ' ἐκεῖνα ἔπιπταν' εἰς τὰ πέριξ τῶν μνημάτων,
Τῶν σπαραγμένων τρομερὰ ἐκδίκησις σωμάτων.

Εἰς τόσον βαθμὸν ἔφθασαν πικρᾶς ἀπελπισίας,

Ἄνδρες γυναῖκες γενικῶς παντοίας ἡλικίας, 380

Ὡςθ' ὁ πατὴρ τὰ τέκνα του καὶ ζωντανὰ τὰ κλαίει,
Τοὺς νέους κλαίουں γέροντες, τοὺς γέροντας οἱ νέοι.

Κανένα δὲν χαροπιδεῖ ἢ πρόσκαιρος ὑγίεια,

Τὸν θάνατον τὸν αὐρινὸν μαντεῦ' ἢ φαντασία,

Ἀλλ' εἰς αὐτὸ τὸ πέλαγος τῶσων κακῶν μεγάλων, 385

Τρεῖς μόνον ἄνδρας βλέπομεν πρὸς ὄφελος τῶν ἄλλων,

Νᾶ στέκονται μ' ὑπομονὴν ἀκλόνητοι ὡς βράχοι,
 Καὶ τὴν ζωὴν τοῦ ὁ καθεὶς κοινὴν θυσίαν νᾶχῃ.
 Ὁ Περικλῆς τοὺς συγγενεῖς τὰ φίλτατά του χάνει,
 Καὶ πάλιν τοὺς ἀγῶνάς του πρὸς τὴν πατρίδ' αὐξάνει 390
 Ὁ Ἱπποκράτης ἐνεργεῖ τὴν τέχνην τοῦ τὴν θείαν
 Καὶ ὁ Σωκράτης νοουθετεῖ μὲ τὴν φιλοσοφίαν.
 Οἱ ἄνδρες καὶ οἱ τρεῖς αὐτοὶ δὲν ζοῦν διὰ νὰ ζήσουν,
 Ἀλλ' ἐξοδεύουν τὴν ζωὴν διὰ νὰ ὠφελήσουν.
 Καὶ ἡ πανώλης σέβεται τὸν ἕνα δὲν ἐγγίζει, 395
 Διὰ τοὺς ἄλλους δύο δὲ ὁ φθόνος ψιθυρίζει.
 Μὲ τὴν πανώλη βέβαια παραβολὴν δὲν ἔχουν,
 Ὅσοι τοὺς Εὐεργέτας των μισοῦν καὶ κατατρέχουν.

Λ ε υ κ ί π π η .

Ἦκούσθηχ' ὅτι πέρυσσι τὸν Ἱπποκράτη τοῦτον
 Ὁ Πέρσης τὸν προσκάλεσε, τὸν ὑπεσχέθη πλοῦτον, 400
 Πλοῦτον πολὺν, δῶρα πολλὰ, καὶ ἀγαθὰ μυρία,
 Ὅποῖα ἔχει ἄπειρα ἡ τρυφηλὴ Ἀσία.

Φ α ί δ ι μ ο ς .

Ἀληθινὸν τὸ ἄκουσμα· τῶντι ἐπροσκήθη·
 Τί δὲ ὁ Ἱπποκράτης μας τὸν Πέρσην ἀπεκρίθη ;
 Ἔχω, τὸν ἀπεκρίθηκεν αὐτὸς τὸν βασιλέα, 405
 Ἐνδυμασίας, καὶ τροφᾶς, καὶ ὅλα τ' ἀναγκαῖα,
 Ἀλλ' ἂν δὲν εἶχα, καὶ ἔμελλον πτωχότατος νὰ ζήσω,
 Πάλιν δὲν ἦτον δυνατὸν τὸ γένος μου ν' ἀφήσω,
 Καὶ ψεύστης ᾗ τὸν Ἀσκληπιὸν, ἀγνώμων ᾗ τὴν Γραικίαν,
 Πλοῦτον νὰ θέλω μιᾶρὸν, καὶ αἰσχρὸν εἰς τὴν Περσίαν. 410
 Στὰς δάφνας κρύψου γρήγορα ἐκεῖ τὰς πυκνωμένας,

Δὲν τὸν γνωρίζω ἔρχεται μακρόθεν ἐδῶ ἕνας·
 Εἶν' ὁ Νικίας βέβαια, ὁ στρατηγὸς Νικίας,
 Ὁ τύπος τῆς χρηστότητος, καὶ τῆς θεοσεβείας.

Σ κ η ν η έ.

Ν ι κ ι α ς καὶ Φ α ί δ ι μ ο ς .

Ν ι κ ι α ς .

Τί κάμνεις, γέρον Φαίδιμε;

Φ α ί δ ι μ ο ς .

Τί ἄλλο ἔργον ἔχω, 415

Εἰ μὴ μὲ μαῦρα δάκρυα τὴν πλάκ' αὐτὴν νὰ βρέχω;
 Τί τὸ κρατεῖς ὅς τὰς χεῖράς σου τὸ πένθιμον ἀγγεῖον;
 Χοῶς νεκρικὰς ῥάντισες; καὶ ποῦ; εἰς τί μνημεῖον;

Ν ι κ ι α ς .

Προσευχηθεῖς εἰς τοὺς θεοὺς τοῦ Ἀττικοῦ ἐδάφους,
 Κρασὶ ἔχυσα σήμερον ὅς τῶν τέκνων μου τοὺς τάφους. 420

Ἄς κάμωμεν τὸ χρέος μας καὶ εἰς τοὺς υἱοὺς τοῦ φίλου,

Οἱ τάφοι δὲν εἶν' ὄρια τοῦ φιλικοῦ μας ζήλου,

Ἦθελον ἔχει, Φαίδιμε, πλαστὸν φιλίας σχῆμα,

Ἀνίσως δὲν θεράπευα τὸν φίλον καὶ ὅς τὸ μνήμα·

Διότι μὲ συλλογισμὸν εὗρισκω δὲν τὸ πλάττω, 425

Ὅτι αἰσθάνοντο οἱ νεκροὶ ἐκεῖ ὅς τὸν Ἀθηνά κάτω.

Δὲν ἔχω τὸν ἐγκέφαλον ἐκείνων τῶν ἀνθρώπων,

Ὅσοι φρονοῦν τὰ μνήματα κωφῶν κοκκάλων τόπον.

Ἐκτέντωσιν τὸν θάνατον οἱ μισροὶ νομίζουσιν,

Καὶ διὰ τοῦτο τὸν νεκρὸν, ὥς σκῦβαλον ὑβρίζουν. 430

Ἄν οἱ θεοὶ μᾶς ἔπλαττον, θνητοὺς ὥσ' ἂν τὰς μυίας,

Ἰδέαν δὲν μᾶς ἔδιδαν, περὶ ἀθανασίας·

Δὲν μᾶς ἐμφύτευαν ῥοπὴν, εἰς στολισμὸν μνημάτων,

Εἰς μανσωλείων ὕψωσιν, εἰς σώρευσιν χωμάτων·

Ὅσα μνημεῖα, Φαίδιμε, μὲ τόσα ναὶ σημεῖα 435

Πιστώνει ὅχ' ὁ θάνατος, ἀλλ' ἡ ἀθανασία.

Εἴν' ἄρα χαρᾶς αἴσθημα εἰς τὸν ἀποθαμμένον,

Ὅσαις φοραῖς τὸν τάφον του ἰδεῖ ἐναγισμένον.

Φ α ί δ ι μ ο ς .

Ἄν τοὺς νεκροὺς ᾶς τοὺς τάφους των τιμᾶς καὶ ἐπιμελῆσαι,

ᾶς τοὺς ζῶντας πόσον εὐμενῆς ἀκολουθεῖ νὰ ᾶσαι 440

Κ' εἰς ταῦτα τ' ἀθλία νεκρὰ ἂν ἔχῃς ζῆλον τόσον,

ᾶς τὸν ζωντανὸν πατέρα των τὸν συμπεραίνω πόσον!

Ν ι κ ί α ς .

ᾶς τὸν ζωντανὸν πατέρα των . . . ὥς ὦραν ἴσως μίαν . .

Φ α ί δ ι μ ο ς .

Ὁ Περικλῆς προσώθηκεν εἰς τὴν ἐπιδημίαν;

Ν ι κ ί α ς .

Φαίδιμε, φεύγω, ἄρχισε νὰ κάμῃς τὰς χοάς σου . . . 445

Φ α ί δ ι μ ο ς .

Νικία . . . ἐξηγήσου με . . . Νικία!

Ν ι κ ί α ς .

Φεύγω.

Φ α ί δ ι μ ο ς .

Στάσου.

Σ κ η ν η σ'.

Φ α ί δ ι μ ο ς καὶ Λ ε υ κ ί π π η .

Φ α ί δ ι μ ο ς .

Τοὺς ἤκουσες Λευκίππη μου τοὺς λόγους τοῦ Νικία ;
 Ὡς συμφορὰ θεήλατος ! φρικτὴ πανολεθρία !
 Εἰς κίνδυνον εἶν' ἔσχατον ὁ Περικλῆς Λευκίππη
 Μόνος αὐτὸς ὁ κολοφῶν' εἰς τὰς συμφορὰς μας λείπει ! 450
 Ἀνίσως πάθωμεν καὶ αὐτὸν . . . ὡς εὖγε ἀνθρωπότης,
 Εἰς τὸ ἀδελφαὶ ἀχώριστοι ἐσὺ καὶ ἡ ἀθλιότης !

Λ ε υ κ ί π π η .

Καὶ δὲν ἐξεύρεις, Φαίδιμε, ὁ Περικλῆς πῶς εἶναι ;
 Ἡ εἶν' ἐδῶ τὰ Γάδεια καὶ ὄχι αἰ' Ἀθῆναι ;

Φ α ί δ ι μ ο ς .

Σχεδὸν εἶμαι εἰς τὰ Γάδεια ! τρίτον φεγγᾶρ' ἐμβαίνει, 455
 Δὲν ἔχω καμμιᾶν εἶδησιν εἰς τὴν πόλιν τί συμβαίνει.
 Ἐκεῖ εἶν' ἡ καλύβη μου πρὸς τὸν Κυπαρισσῶνα,
 Δὲν βλέπω, εἰ μὴ πάντοτε τὰ μνήματ' αὐτὰ μόνα.
 Καὶ ἐμένα δὴ στενάζοντα εἰς τὴν πέτραν τοῦ μνημείου,
 Μ' εὐρίσκει καὶ ἡ Ἀνατολὴ καὶ ἡ Δύσις τοῦ ἡλίου. 460
 Ὡς ἂν ν' ἀκούουν τὰ λαλῶ, τὰ συχνοκολακεύω,
 Καὶ ἔκδοτος εἰς τὸ πάθος μου τὴν πλάκα των χαδεύω.
 Πόσον Λευκίππη τήκομαι ἀπὸ ἀνησυχίαν,
 Καὶ πόσῃ συναισθάνομαι ὀδύνην ἐγκαρδίαν,
 Ὅταν αὐτὸ τὸ μάρμαρον κτυπᾷ βροχὴ ξαγδαία, 465
 Ἡ καίη κατὰ κάθετον μεσημβρινὴ ἄλέα.
 Ἀπὸ τὸν κόσμον τὸ λοιπὸν διόλου χωρισμένος,

Νύκτα κ' ἡμέραν εἴμ' ἐγὼ ἐδῶ προσηλωμένος.
 Αὐταὶ εἶν' αἱ φροντίδες μου ὅς τὸ ἔσχατόν μου γῆρας,
 Ἰδοὺ ὅλαι αἱ χάριτες τῆς εὐμενοῦς μου μοίρας. 470
 Τ' ἀνέθρεψα τὰ ἄθλια, κ' ἰ ἀντὶ αὐτὰ νὰ ζήσουν,
 Κ' ἰ ἀδύνατον, φιλάσθενον νὰ μὲ γηροκομήσουν,
 Μ' ἔμελλε μὲ τὰς χεῖράς μου τὸν τάφον των νὰ σκάψω,
 Ὡς τῆς γῆς τὰ σκοτεινότετα τὰ σπλάγχνα νὰ τὰ θάψω.
 Κ' ἰ ἀντὶ ν' ἀνάψω τὴν λαμπρὰν τοῦ γάμου των λαμπάδα,
 Νὰ τὰ ἰδῶ φαιδρότατα ὅς τὴν νυμφικὴν παστάδα, 476
 Κερνῶ τώρα ὅς τὸ μνήμά των σπονδὰς ἐπιταφίους,
 Κ' ἐξιλεώνω δι' αὐτὰ θεοὺς καταχθονίους.
 Θεοὺς, τὸν Ζόφον τὸν βαθὺν, τὴν Φρίκην τὴν ἄγριαν,
 Τὴν τρομερὰν Γυμνότητα, καὶ τὴν Ἀπελπισίαν! 480
 Ἀλλ' ἂν καὶ δοκιμάσωμεν καταστροφὴν μεγάλην,
 Ἐνδέχεται νὰ πάθωμεν καὶ δεινότεραν ἄλλην.
 Κ' ἐγὼ αὐτὴν ἐνόμιζα τὴν συμφορὰν ἐσχάτην,
 Δικαίως τὴν ἐνόμιζα ὑπερβολικωτάτην.
 Ἀλλ' ἂν χαθῇ κ' ὁ Περικλῆς . . . ἰδοὺ δεινῶν προςθήκη!
 Ὑπερβολῆς ὑπερβολὴ . . .

Λ ε υ κ ί π π η .

ὦ τόπος ὅλος φρίκη! 486

Τέλος τῆς Πρώτης Πράξεως.

ΠΡΑΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ.

Σκηνὴ α΄.

Κτησίας, Φαίδιμος, Λευκίππη, καὶ
Μιλήσιαι γυναῖκες.

Κτησίας.

Ἦ Ἀσπασία ἤλθ' ἐδῶ; ποῦ εἶναι; μέσα; ἔξω;
Δὲν μ' ἀποκρίνεται κανεὶς; νὰ μάθω ποῦ νὰ τρέξω;
Τὸ πλοῖον ὅπου ἔφθασε τὸ ξένον'ς τὸν λιμένα,
Αὐτὴν βεβαίως ἔφερεν! ἀλλοίμονον'ς ἐμένα! 490

Μιὰν ὥραν ἂν προῦλάμβανα'ς τὴν Μίλητον νὰ φθάσω!
Ὅλα παντοῦ ἀντίστροφα· τὸν νοῦν πῶς νὰ μὴ χάσω!
Ἐκεῖ δὲν τὴν ἐπρόφθασα, ἐδῶ δὲν τὴν προφθάνω,
Καλήτερον ν' ἀπέθνησκα εἰς τὸ ταξίδ' ἐπάνω.

Καὶ πλέον ἀφ' οὗ ἔφθασε, καὶ πῶς νὰ τὴν γυρίσω; 495

Μὲ τίνα τρόπον ἀπ' ἐδῶ νὰ τὴν μετατοπίσω;
Τολμῶ εἰς τὴν ἀτίμητον ζωὴν σου νὰ ὁμόσω,
Τὴν ἐντολήν σου, φίλε μου, διὰ νὰ τελειώσω,
Κόπους πολλοὺς ὑπέφερα μὲ ἄκραν καρτερίαν,
Κινδύνους κατεφρόνησα μ' ἀτρόμητον καρδίαν 500

Πλὴν τρέξε, πρᾶξε τέρατα, ἂν καὶ τὴν γῆν κινήσης,
Τοῦ πεπρωμένου τὴν ὁρμὴν ἀδύνατον νὰ στήσης.

Νὰ ἡ Λευκίππη! ὦ θεοί! λοιπὸν ἀπελπισία!

Λευκίππη πότε ἤλθετε; ποῦ εἶν' ἡ Ἀσπασία;

Λ ε υ κ ί π π η .

Καθὼς φθάσαμεν σήμερον, δὲν θέλησεν ἐκείνη 505

Εἰς τὸν λιμένα μήτε μιὰν στιγμὴν καὶ νὰ προσμείνῃ·

Ἀλλ' ἅμα τὰ πολύκλαυστα εἰδοποιήθη πάθη,

Κ' εὐθὺς ὡς τὴν πόλιν ἔτρεξε, τελείως δὲν ἐστάθη.

Τοὺς ὀδυρμούς, τοὺς θρήνους της ὡς τὸ μνημ' αὐτὸ, Κτησία,

Τοὺς ἔφριξε, καὶ ἀντήχησεν ἡ πέριξ ἐρημία! 510

Κ τ η σ ί α ς .

Καὶ ποῦ ὑπῆγεν ἄρά γε; εἰς τί μέρος; εἰς τίνα;

Μεγάλα μὲ προὔμάντευσαν κακὰ τοῦτον τὸν μῆνα!

Λ ε υ κ ί π π η .

ὑπάγει ὡς τὸν Σωκράτη της νὰ τὸν προῖδεάσῃ·

Αὐτὴ τῶρ ἀνεχώρησεν . . . ἂν ἤθελες προφθάσει . . .

Κ τ η σ ί α ς .

Ποῦ ἤμην, πόθεν ἔρχομαι πληροφορήσου πρῶτα, 515

Τὸ πρόσωπόν σου γύρισε, καὶ ἰδοὺ αὐτὰς ἐρώτα.

Λ ε υ κ ί π π η .

Θεοί! τί βλέπω; ὄνειρα; σκιᾶς; ἢ ἀληθείας;

ὦ! βλέπω βεβαιότατα γυναῖκας Μιλησίας!

Ἰδοὺ ἡ Αἰδὰ, ἡ Μυρτώ, ἰδοὺ ἡ Ἐρμιόνη,

Ἡ Θίσβη, ἡ Εὐρύκλεια, Δάφνη, Σαπφώ, Οἰνώνη! 520

Κ τ η σ ί α ς .

Λευκίππη μου μὴ χάνωμεν ματαίως τὸν καιρὸν μας

Εἰς περιστάσεων ἀκμὴν τὸν μόνον ἱατρόν μας.

Τρέξε κατόπι της εὐθὺς χωρὶς ν' ἀργοπορήσῃς,

Κ' ἂν τὴν προφθάσῃς, εὐγέ σου, ἐδὼ νὰ τὴν γυρίσῃς.

Εἶπέ την, ὅ τι στοχασθῆς, καὶ ἀμέσως γύρισέ την, 525

Τρέξε μὴ χάνῃς τὸν καιρὸν, ἀμέσως πρόφθασέ την.

Λ ε υ κ ί π π η .

Νὰ τρέξω μὲ παρακινεῖς; ἀλλ' ἂν τὴν φθάσω πλέον·

Κ τ η σ ί α ς .

"Ἄν ᾔῃναι καὶ ἓνα μικρὸν ἂν, καὶ αὐτὸ εἰς ἀναγκαῖον·

Διὰ τὸ ἂν τοῦτο λοιπὸν ἢ τώρ' ἀμέσως τρέχεις,

"Ἡ ζῆλον ᾗ τὴν κυρίαν σου παραμικρὸν δὲν ἔχεις. 530

Λ ε υ κ ί π π η .

"Ὡ κατὰ τοῦτο βέβαια μὲ ἀδικεῖς, Κτησία,

Πιστοὺς τοὺς ὑπηρέτας της ἐκλέγ' ἢ Ἀσπασία.

Σ κ η ν ἢ β'.

Κ τ η σ ί α ς , Φ α ί δ ι μ ο ς καὶ Μ ι λ ή σ ι α ι
γυναικες.

Φ α ί δ ι μ ο ς .

Κτησία πόθεν ἔρχεσαι; τολμῶ νὰ σ' ἐρωτήσω·

"Ἐχω καὶ ἐγὼ νεώτερα νὰ σὲ εἰδοποιήσω.

Κ τ η σ ί α ς .

"Ἐξεύρεις τὴν καταδρομὴν κατὰ τῆς Ἀσπασίας, 535

Κ' ὅτ' ἠναγκάσθ' ὁ Περικλῆς μὲ σχῆμα ἐξορίας,

"Ἐκείνην ᾗ τὴν πατρίδα της τὴν Μίλητον νὰ στείλῃ,

Καὶ μὲ αὐτὸ, τὴν σύγχυσιν τοῦ Δήμου νὰ συστείλῃ.

Καὶ μ' ὅλον ὅτι ὕστερον ὁ Δῆμος μετεβλήθη,

Καὶ στρατηγὸς ὁ Περικλῆς κοινῶς χειροτονήθη, 540

Ὑξέσπας ὅμως ἔξαφνα ἡ τρομερὰ πανώλης,
 Κ' εὐθύς ἡ γῆ μολύνθηκε τῆς Ἀττικῆς μας ὅλης·
 Κ' ὁ Περικλῆς, ἄν τοῦ κακοῦ κατάπανσις δὲν γένη,
 Τὴν Ἀσπασίαν ἔγραφε ὅς τὴν Μίλητον νὰ μένη.
 Καὶ τότ' αὐτὰ τὴν ἔγραφεν ἄλλ' ὅταν τὰ παιδιὰ του 545
 Τὸ φοβερόν ἐθέρισε δρεπάνι τοῦ θανάτου,
 Ὑποπιτευθεῖς, μήπως αὐτὸ τὸ πάθημα τὸ νέον
 Νικήσῃ τὴν ὑπομονὴν τῆς Ἀσπασίας πλέον,
 Λιγνὸς, καὶ κατακίτρινος, καὶ μισοδακρυσμένος,
 Βλέπεις μὲ εἶπε, φίλε μου, πῶς ὅλον μου τὸ γένος 550
 Ὑξερόζιζώθη παντελῶς, καὶ ὅς τοὺς κατόπι χρόνους,
 Δὲν θέλει βλέπει ἢ Ἑλλὰς ὀδικούς μου ἀπογόνους·
 Δὲν θέλει λέγει δι' αὐτοὺς κανέναν Ἀθηναῖος,
 Ὑδοῦ τοῦ Περικλέους μας βλαστὸς αὐτὸς γενναῖος.
 Ὑολα ὅς τὴν γῆν μεταβλητὰ εἰς πᾶσαν δυστυχίαν, 555
 Διάδοχόν της βλέπομεν κατόπι εὐτυχίαν·
 Αὐτὸς μόνον ὁ θάνατος μεταβολὴν δὲν ἔχει.
 Νὰ μὴ ἄρπάξῃ; ἤρπαξε! ὅς τὸν Ἀθὴν εὐθύς τρέχει!
 Τὸ βλέπεις τὸ θανατικὸν μ' ὁρμὴν πόσῃν θερίζει,
 Καὶ ὅτι τὴν μανίαν τοῦ φυγῆ μόν' ἐμποδίζει! 560
 Ὑδύνατον τὴν λύσσαν τοῦ κ' ἐγὼ νὰ διαφύγω.
 Πῶς; ἀπὸ τὴν πατρίδα μου πρέπει λοιπὸν νὰ φύγω;
 Πρέπει τοὺς συμπολίτας μου ὥς ἄν δειλὸς ν' ἀφήσω,
 Κ' ἄλλοῦ ζῶν ὑπεύθυνον νὰ τρέξω νὰ ζητήσω;
 Εἰς τὴν πατρίδα θάνατος, ἄλλοῦ μακροβιότης, 565
 Τὸ πρῶτον εἶναι ἔνδοξον, τὸ ἄλλ' οὐτιδανότης.
 Λοιπὸν τοὺς συμπολίτας μου κ' ἐγὼ δὲν τοὺς ἀφίνω.
 Ὑς τοὺς κόλπους τῆς πατρίδος μου τὸν θάνατον προκρίνω.

Ἄς πλύνω μὲ τὸν θάνατον τὴν ὄσσην ἀτιμίαν
 Οἱ Ἀθηναῖοι μ' ἔκαμαν μ' ἀπλὴν συκοφαντίαν. 570
 Αἰ! ν' ἀποθάνω, καὶ αὐτοὶ θέλουν πιστεύσει τότε,
 Πόσον οἱ συκοφάνται μου εἶναι κοινοὶ προδόται.
 Ναί, θέλεις βλέπει κλαίοντας αὐτοὺς τοὺς Ἀθηναίους
 Στον τάφον τοῦ φιλογενοῦς, νεκροῦ πλὴν Περικλέους.
 Ἄλλ' ἄς ἔξοῦσα ἄμποτε, καὶ ὅσον νὰ προφθάσω, 575
 Τῆς ποθητῆς μου τ' ὄνομα πατρίδος νὰ δοξάσω!
 Καὶ ὅσον τὴν τραχύτητα νὰ πείσω τῶν Λακωνίων,
 Καὶ τὰς Ἀθήνας νὰ τιμᾷ, ὅχι τὴν Σπάρτην μόνον.
 Καὶ οἱ Εὐρυβιάδαι των τὴν βακτηρίαν πλέον
 Νὰ μὴ σηκώνουν ἀνθαδῶς κατὰ Θεμιστοκλέων. 580
 Ἄλλ' ὦ εὐχὴ ἀνωφελής! βεβαίως ἀποθνήσκω,
 Ζωῆς ἐλπίδα ἔντιμον καμμίαν δὲν εὗρίσκω.
 Πόση ἡθῶν διαστροφή, πόση ἀπελπισία
 Κρατεῖ τοὺς Ἀθηναίους μας τὸ θεωρεῖς Κτησία.
 Τὸν νοῦν ὅς αὐτοὺς ἐπίστησε, καὶ πλέον συλλογήσου, 585
 Τὸ πόσον πάσχουν φυσικῶς καὶ ἡθικῶς ἐξ ἴσου·
 Καθεὶς ἐδῶ παρατηρεῖ, καὶ γέροντας καὶ νέους
 Ν' ἀρπάξῃ τὸ θανατικὸν, καὶ ἀσθενεῖς καὶ ἀκμαίους
 Καὶ τοὺς καλοὺς καὶ τοὺς κακοὺς, χωρὶς νὰ διακρίνῃ,
 Καὶ μὲ σωροὺς των τοὺς πυκνοὺς τὸν Ἀδὴ νὰ βαρύνῃ·
 Ὅσοι καλοὶ, τῶρ ἀπρακτοῦν ἀπὸ ἀπελπισίαν, 591
 Ὅσοι κακοὶ παρανομοῦν, μ' ὁρμὴν καὶ μ' ἀφοβίαν
 Διότι νὰ τοὺς τιμωρῇ ὁ νόμος δὲν προφθάνει,
 Κι ὁ θάνατος ὀξύτερος τὸν νόμον προλαμβάνει.
 Αὐτὸ οἱ κακοὶ βλέποντες, διόλου δὲν κρατοῦνται, 595
 Τὸν θάνατον προσμένοντες, τοὺς νόμους δὲν φοβοῦνται,

Ὅμοίως καὶ ὁ ἐνάρκτος ἔς τὸν Ἀδὴ καταβαίνει,
 Καὶ ἀνταμοιβὴν τῶν ἔργων τοῦ καμμίαν δὲν κερδαίνει·
 Καὶ συμπεραίνει τῶν θεῶν τὴν ἀδιαφορίαν,
 Βλέπων τὴν τύχην τῶν καλῶν καὶ τῶν κακῶν ὁμοίαν. 600

Ὅθεν ἐδὼ τῆς ἀρετῆς βραβεῖα δὲν ἐλπίζει,
 Καὶ εἰς τὸν Ἀδὴ πληρωμὴν ὅτ' εἶναι δὲν νομίζει,
 Τὴν ἀρετὴν ἄρα φρονεῖ ὥς φαντασίας πλάσμα,
 Ὡς σύμβολον ἀνύπαρκτον, ὥς χιμαιρῶδες φάσμα·
 Καὶ μήτε θεῖαν βράβευσιν, καὶ ἐκδίκησιν δοξάζει, 605
 Ἀλλ' ὅτι τὸ αὐτόματον τυφλῶς ἐξουσιάζει.

Τυφλοί! ψευδοενάρκτοι! κρατοῦν μὲ συμφωνίαν
 Καὶ μὲ μισθὸν τὴν ἀρετὴν πρὸς σύστασιν ἰδίαν!
 Ἡ τάχα πῶς; δὲν μᾶς ζητεῖ τὴν ἀρετὴν ἢ φύσις;
 Δὲν τὴν ζητεῖ καὶ ἀπ' εὐτυχεῖς, καὶ δυστυχεῖς ἐπ' ὕψους; 610

Ἡ φαίνονται ἀνάξια τῶν ἀγαθῶν βραβεῖα,
 Τῆς ἀρετῆς τῶν ἔπαινος, καὶ μνήμη αἰωνία!
 Εἰς τόσην ἀθλιότητα κυλιοῦνται οἱ πολῖται·
 Καθεὶς ὡς ἂν ζωόφυτον παράλογα κινεῖται.

Ἀλλ' ἐγὼ, φίλε, χρεωστῶν, διὰ τε τὴν ἀξίαν 615
 Καὶ δι' ἀγάπην τῆς κοινῆς πατρίδος τὴν ὁσίαν,
 Νὰ συμπονῶ εἰς τὰ δεινὰ τῶν συμπατριωτῶν μου,
 Καὶ δι' αὐτοὺς νὰ δέχωμαι καὶ αὐτὸν τὸν θάνατόν μου,
 Τρέχω παντοῦ παρηγορῶ, παντοίως συμβουλεύω,
 Δὲν ἐμπορῶ νὰ φυλαχθῶ, λοιπὸν καὶ κινδυνεύω. 620

Κ' ἐγὼ μὲν εἰς τὸν κίνδυνον ἐμβαίνω κατὰ χρέος,
 Ἡ Ἀσπασία δὲ πρὸς τί νὰ θερισθῇ ματαίως;
 Ἄν σὺ λοιπὸν δὲν παραιτῇς τὸν δυστυχῆ σου φίλον,
 Ἄν τῷ ἀνξάνῃς μάλιστα τὸν ἀπλαστόν σου ζῆλον,

ἽΣ τὴν γλυκυτάτην Μίλητον παρακαλῶ νὰ πλεύσης· 625

Κὶ ἄλλοτε εἶδα δι' ἐμὲ νὰ ῥιψοκινδυνεύσης.

Πλεῦσε λοιπὸν ἽΣ τὴν Μίλητον, καὶ εὐρὼν τὴν Ἀσπασίαν,

Εἰπέ την ὅτι κάλλιστα ἐγὼ ἔμαι ἽΣ τὴν ὑγίειαν,

Ὅτι πολλὰ γλυκοφιλῶ τὰ μάτια της τὰ δύω,

Ὅτι ὥς φθάσει ὁ καιρὸς νὰ ἔλθῃ, τὴν μηνύω. 630

Κρύψ' ἀπ' αὐτὴν τὸν θάνατον υἱῶν καὶ συγγενῶν μου,

Κρύψε πρὸς τούτοις τὴν φθορὰν τῶν συμπατριωτῶν μου,

Ἄν ἐπιμένῃ δὲ αὐτὴ νὰ ἔλθῃ χωρὶς ἄλλο,

Θέλει μὲ κάμει, Ἵπὲ, κακὸν πολιτικῶς μεγάλο,

Τὸ νὰ μὴ ἔλθῃ σὲ ζητῶ, τοὺς τρόπους δὲ νὰ εὕρῃς 635

Χωρὶς τὴν ὁδηγίαν μου καὶ οἴκοθεν ἐξεύρεις.

Τοιαῦτα λέγων μ' ἔσφιξε τὴν δεξιάν, δακρύνων,

Κ' ἐγὼ ἁμέσως ὤρμησα, καὶ ἐπήδησα ἽΣ τὸ πλοῖον.

Αὐτὸς ὁ ἔφορος θεὸς ἐξεύρει τῆς φιλίας,

Τὸν κίνδυνον ἐκείνης μου τῆς θαλασσοπορίας. 640

Αὐτὸς ὁ θεὸς μ' ἔσωσε ἽΣ τὴν μέσῃν τοῦ πελάγους,

Ἀπὸ φρικτοὺς τρεῖς σίφωνας ὀρμητικὸς παμφάγους.

Μᾶς κυνηγοῦσ' ὁ θάνατος, πηδοῦσε μὲ μανίαν,

ἽΣ τὰς ἀστραπὰς ἀνάμεσα, καὶ εἰς τὴν τρικυμίαν.

Πᾶς ἀστραπὴ, καὶ ὁ θάνατος, πᾶσα βροντὴ, καὶ ἐκεῖνος!

Τὸ πλοῖον ὅλον ἔτριξε! ἽΣ τοὺς ναύτας ἦτον θρῆνος! 646

Μόλις λοιπὸν καὶ ἀνέλπιστα ἽΣ τὴν Μίλητον ἐμβαίνω,

Κὶ ἀνάπausιν μήτε στιγμὴν νὰ λάβω δὲν προσμένω,

Ἀλλὰ πηδῶ εἰς τὴν ξηρὰν, καὶ πρὸς τὴν πόλιν τρέχω,

Νὰ εὕρω τὴν οἰκίαν της αὐτὸ μόνον προσέχω. 650

Τὴν ἡῦρα, καὶ ἀνέβηκα μ' ἀνυπομονησίαν

Τίνα ζητεῖς, μ' ἠρώτησαν, ζητῶ τὴν Ἀσπασίαν,

Τὴν θέλω, εἶπα, ἔρχομαι μὲ γράμματ' ἀναγκαῖα,
 Αὐτῇ, μὲ λέγουν, ἔφυγε πρὸ ἡμερῶν ἐννέα.

Εἰπέτε με, ποῦ ἔφυγε ; μακρὰν ; ἐδῶ πλησίον ; 655

Μὲ λέγουν, ἔφυγ' ἔξαφνα, καὶ ἐμβῆκε εἰς ἓνα πλοῖον
 Ποῦ ἔφυγεν εἰν' ἄγνωστον, τὸ πιθανὸν εἰν' ὁμῶς,
 Ὅτι αὐτῆς εἰν' ὁ σκοπὸς τῶν Ἀθηναίων ὁ δρόμος.

Στενάξας τότε ἐγκάρδια καὶ μὲ ἀπελπισίαν,
 Τοῖς λέγω τὸ ταξίδι μου, τοὺς εἶπα τὴν αἰτίαν. 660

Τοὺς διηγοῦμαι ἐν ταύτῃ τί τρέχει ἔς τὰς Ἀθήνας,
 Καὶ πόσον τὸ θανατικὸν φερίζει τόσους μῆνας.

Θεέ μου, πόσοι ἤρχισαν καὶ στεναγμοὶ καὶ θρήνοι !

Ὡρα τῶντι θλιβερά, φορικτὴ ἦτον ἐκείνη !

Ἐκεῖ ὅσαι ἠνρέθησαν γυναῖκες, ὁμοφώνως, 665

Δὲν μὲ ἀφίνουν, ἔκραζαν, νὰ ἐπιστρέψω μόνος,

Ἀλλ' ὅτι συνακολουθοῦν καὶ ἐπιθυμοῦν νὰ μάθουν,

Ποῦ εἰν' ἡ Ἀσπασία των, καὶ ἂν πάθῃ, νὰ συμπάθουν.

Καλὰ ταῖς εἶπα, καὶ εὐθὺς χωρὶς ν' ἀργοπορήσω,

Κατέβηκα ἔς τὸ πλοῖόν μου καὶ ἔρχομαι ὀπίσω. 670

ὦ εὖγε, τύχη ! μὲ ἔκαμες πολὺ νὰ κατορθώσω !

Ἔχω καλλίστην εἰδησιν ἔς τὸν φίλον μου νὰ δώσω !

Ἴδου ἡ συνοδία μου ! ἰδέτε τὰς ἀθλίαις,

Ὁ ζῆλός των τὰς ἔφεγεν αὐτοθελεῖς θυσίας.

Φ α ί δ ι μ ο ς .

Ἄν ἀγαποῦν οἱ κύριοι ἡμᾶς τοὺς ὑπηρέτας, 675

Εὐγνωμονοῦμεν πρὸς αὐτοὺς ὡς φίλους καὶ εὐεργέτας.

Οἱ δυστυχεῖς δὲν λησμονοῦν ποτὲ τὴν καλοσύνην,

Καὶ κλίσιν ἔχουν φυσικὴν πρὸς τὴν εὐγνωμοσύνην,

Ἴδὲ αὐτῶν τῶν γυναικῶν τὴν προᾶξιν τὴν ὁσίαν,

Πῶς τρέχουν εἰς τὸν κίνδυνον διὰ τὴν Ἀσπασίαν. 680
 Ὡς τόσον σὺ, Κτησία μου, τὸ ἄλλο δὲν ἐξεύρεις·
 Φοβοῦμαι μήπως ἀσθενῇ τὸν Περικλῆ μας εὖρης.

Κ τ η σ ί α ς .

Τί, Φαίδιμε ; ποῦ τ' ἤκουσες ; ὦ συμφορὰ βαρεῖα !
 Δυστυχισμένε Περικλῆ ! ταλαίπωρε Κτησία !

Φ α ί δ ι μ ο ς .

Μὴ φεύγης, ἰδοὺ ἔρχεται ἐδῶ ὁ Ἴπποκράτης, 685
 Ἑλλάδος τέκνον ἄξιον, σωτὴρ καὶ καύχημά της.

Σ κ η ν ἡ γ'.

Κ τ η σ ί α ς , Φ α ί δ ι μ ο ς , Ἴ π π ο κ ρ ά τ η ς ,
 καὶ Μ ι λ ή σ ι α ι γυναῖκες.

Ἴ π π ο κ ρ ά τ η ς .

Ἕλληνες ἄνδρες, χαίρετε, ὅποιοι καὶ ἂν ᾔσθε,
 Ἔως νὰ ἔλθω γὰρ αὐτοῦ, μὴ φεύγετε, καθῆσθε.
 Ἐμάθετε, ἂν ἄραξε καμμιὰ τριήρης ξένη ;

Καὶ διατί τόσον πρῶτ' ἐδῶ συναθροισμένοι ; 690

Κ τ η σ ί α ς .

Χαῖρε υἱὲ Ἀσκληπιοῦ· πρὸς τί τόσον δρομαῖος ;
 Μὲ πόσον ζῆλον ἐκτελεῖ τοῦ ἔργου του τὸ χρέος ! (α)

Ἴ π π ο κ ρ ά τ η ς .

Ὡς ὁ Κτησίας μου ἐδῶ, κ' ὁ Φαίδιμος ἀκόμη !
 Μακρόθεν δὲν σὰς γνώρισα, παρακαλῶ συγγνώμη.

(α) Πρὸς τὸν Φαίδιμον.

Ἄνδρες μου φίλοι, χαίρετε, ἀνίσως πρέπη πλέον 695

Τὸ χαῖρε νὰ προφέρηται εἰς ἄνδρα Ἀθηναῖον.

Κτησία μου, πότ' ἔφθασες; εἶναι πολλοὶ 'ς τὸ πλοῖον;

Φ α ί δ ι μ ο ς .

Εἶναι τὸ πλῆθος τὸ παρὸν αὐτῶν τῶν Μιλησίων.

Κ τ η σ ί α ς .

Τί νέον εἰς τὴν πόλιν μας; πῶς εἶναι ἡ πατρίς μας;

Ὁ Περικλῆς ὁ ἥρως μας; οἱ φίλτατοι γονεῖς μας; 700

Πολλὰ σέ βλέπω σκυθρωπὸν, εἰς λύπην βυθισμένον!

Ἴ π π ο κ ρ á τ η ς (α).

Πρέπει νὰ γένη ἄμεσος φροντὶς αὐτῶν τῶν ξένων.

Κ τ η σ ί α ς .

Μήπως σπαράττουν πρόσφατοι τὰ σπλάγχνα σου ὀδύνη;

Ὁ Περικλῆς, Ἰππόκρατες, ὁ Περικλῆς πῶς εἶναι;

Ἴ π π ο κ ρ á τ η ς . (6)

Ὡ ἱερὰ ἱατρικὴ, ὦ τέχνη Θεεπεία, 705

Σ' ἐξήτησ' ἀπὸ τοὺς Θεοὺς ἡ ἱλαρὰ ὑγίεια!

Ἄν οἱ οὐράνιοι Θεοὶ μᾶς κάμνουν ἀθανάτους,

Σὺ μᾶς φυλάττεις ὑγιεῖς καὶ μακροβιοτάτους·

Σὺ δὲν λανθάνεσαι ποτὲ, ὁ Ἴπποκράτης σφάλλει.

Ἐσφαλαν καὶ οἱ Μαχάονες, καὶ πρὸ ἐκείνων ἄλλοι, 710

Πῶς νὰ προφθάσουν στοχασμοὺς αὐτοὶ νὰ κάμουν τόσους,

Ἐτοῦ ἀνθρωπίνου σώματος τὰς πολυμόρφους νόσους;

Ἡ τέχνη σου εἶναι μακρὰ, ἡ δὲ ζωὴ βραχεῖα,

Πότε νὰ γέν' ἀπόκτησις τῆς τέχνης σου τελεῖα;

(α) Καθ' ἑαυτόν.

(6) Περισπώμενος ἀπὸ λυπηροῦς συλλογισμοὺς δὲν ἀπόκρινεται εἰς τὸν Κτησίαν, ἀλλὰ μετὰ σιωπὴν ὀλίγην ἐπιφανεῖ τὰ ἐξῆς.

Κ τ η σ ί α ς. (α)

Ὁ Περικλῆς μας, Φαίδιμε, βεβαίως κινδυνεύει, 715
Τοῦ Ἱπποκράτους ἢ μορφὴ αὐτὸ μὲ προμαντεύει.

Ἱ π π ο κ ρ á τ η ς. (6)

Δὲν βλέπω δὲν φαντάζομαι ἄθλους τόσον ἄλλους,
Ὅσον ἡμᾶς τοὺς Ἱατροὺς ἀληθινοὺς Ταντάλους,
Ἐγὼ ἐξεύρω, φίλοι μου, ὅποια εἶν' ὀδύνη,
Ὅποια ὥρα φοβερὰ ὥς τὸν Ἱατρὸν ἐκείνη, 720

Ὅταν αὐτὸς μῆτε σφυγμὸν τοῦ ἀσθενοῦς ἐγγίξῃ,
Καὶ πλεόν μῆτ' ἱατρικὸν κανένα διορίξῃ,
Ἄλλ' ἔξω σιγᾷ σύρῃται καὶ φεύγῃ, καὶ μὲ βίαν
Τρέμων τραυλίζῃ τὸ δεινὸν καὶ τὴν ἀπελπισίαν !

Οἱ συγγενεῖς κατόπι τοῦ τὸν κρᾶζουν νὰ μὴ φύγῃ, 725
Αὐτὸς ὅμως τὰ βήματα πλειότερον τ' ἀνοίγει.

Τότ' ἀρχινοῦν τὰ δάκρυα, καὶ οἱ στεναγμοὶ, καὶ οἱ θρήνοι,
Τότε τὴν μαύρην τοῦ βαφὴν τὸ πένθος περιχύνει.

Κ' ἐν ᾧ θρήνοῦν τέκνα, γυνή, καὶ συγγενεῖς, καὶ φίλοι,
Σφραγίζει μέσ' ὃ θάνατος τοῦ ἀσθενοῦς τὰ χεῖλη ! 730

Σ' τῶν ἑκατὸν μου ἀσθενῶν δὲν χαίρω τὴν ὑγίειαν,
Ὅσῃν ὃ θάνατος ἐνὸς μὲ προξενεῖ πικρίαν.

Φαντάζομ' ὅτι ἔρχεται, καὶ μ' ἐρωτᾷ καθ' ὥραν,

Ὡς Ἱατρὸς σὺ μ' ἔστειλες εἰς τῶν νεκρῶν τὴν χώραν ;

Κ τ η σ ί α ς.

Αὐτοὺς τοὺς λόγους διαπὶ καὶ τὰς θρηνηλογίας ; 735
Τὸν Περικλῆ του ἔχασε βεβαίως ὁ Κτησίας ! (γ)

(α) Πρὸς τὸν Φαίδιμον.

(β) Ἐξακολουθεῖ ὁ Ἱπποκράτης καθ' ἑαυτὸν ὀδυρόμενος.

(γ) Φεύγει.

Ἰπποκράτης.

Τί φεύγεις; στάσου . . . μάταιος ἢ βία σου ἢ τόση.
 Ὡ φίλε δυστυχέστατε, τί θέλεις κατορθώσει;

Σκηνὴ δ'.

Ἰπποκράτης καὶ Φαίδιμος.

Ἰπποκράτης.

Αὐτὸ φωνάζω τὸ κακὸν δὲν ἔχει θεραπείαν,
 Εἰ μὴ ὅταν οἱ ἄνθρωποι δὲν ἔχουν κοινωνίαν. 740
 Ἦσθ' ἐν ἑνὶ ἄνθρωπῳ ἀνάγκη νὰ προσφθάσῃ
 Ὅσον τινὰς τὸ δυνατόν νὰ μὴ τὸν πλησιάσῃ.
 Ἀλλ' εἰν' ὁ πάσχων συγγενής, ἢ φίλος, ἢ οἰκεῖος;
 Κ' αὐτὸς ἀφένκτως χάνεται, κ' ἡμεῖς μ' αὐτὸν ὁμοίως.
 Αὐτὸ τὸ ἀντιφάρμακον αὐτὸ μόνον ἐξεύρω, 745
 Καὶ μήτ' ἐλπίζω ὅς τὸ ἐξῆς ἀλλ' ἀντ' αὐτοῦ νὰ εὕρω.
 Νόσος δεινὴ, ἀκράτητος, μὲ τύπους διαφόρους,
 Κατατοξεύει ἐξ ἀρχῆς πληγὰς θανατηφόρους.
 Τὸ μελανὸν φαρμάκι τῆς αὐτῆς ὁρμῆς καὶ χύνει,
 Καιρὸν νὰ τὸ προλάβωμεν στιγμὴν δὲν μᾶς ἀφίνει. 750
 Ἐχουσα δὲ καὶ συνεργὸν ὅς τὴν ἀνθρωποφονίαν,
 Τὴν φρίκην τοῦ θανάτου τῆς, καὶ τὴν ἀπελπισίαν,
 Κάμνει πολλάκις ὄργανα θανάτου ὀξυτέρου,
 Τὰ βάλσαμα τοῦ Ἰατροῦ καὶ τοῦ ἐμπειροτέρου.
 Ἀξία τῆς πατρίδος τῆς Ἀσίας τῆς βαρβάρου, 755
 Ἡ τρομερὰ συντρόφισσα τοῦ σκοτεινοῦ Ταρτάρου,

Ἄς ἐρημώῃη τὴν αἰσχρὰν καὶ οὐτιδανήν Ἀσίαν,
 Καὶ ἅς μὴ τολμᾷ νὰ ἔρχηται εἰς τὴν εὐανδρον Γραικίαν.
 Ἡ ἅς κρημνίσωμεν ἡμεῖς τὸν θρόνον τῶν Δαρείων,
 Διὰ νὰ λείψουν καὶ αὐτοὶ, καὶ ἐκείνο τὸ θηρίον . . . (α) 760
 Μακρὰν ἀπὸ τὸν ἄρρώστον χωρὶς ἀργοπορίαν!

Φ α ί δ ι μ ο ς .

Εὐλογα λέγεις . . . ἀλλὰ φεῦ! τὴν πατρικὴν καρδίαν
 Δὲν καταπλήττει πρόσοψις θανάτων διςμυρίων,
 Ὅταν ἰδῇ τὸν κίνδυνον τῶν τέκνων τῶν ἰδίων!
 Μηδ' ἐμπορεῖ νὰ κρατηθῇ τὸ φίλτρον τῶν γονέων, 765
 Νὰ μὴ φιλήσῃ φίλημα τὰ τέκνα τελευταῖον!

Ἰ π π ο κ ρ ά τ η ς .

Πρῶτ' σήμερον, Φαίδιμε, κατέβης εἰς τὸν λιμένα;
 Μὲ εἶπαν, ὅτι ἔφθασαν καὶ ἄλλα πλοῖα ξένα.

. . . Φ α ί δ ι μ ο ς .

Ναὶ, δύο ἤλθαν· ἔφερε τὸ ἓνα τὸν Κτησίαν,
 Τὸ ἄλλο . . . δὲν ἀπήντησες ἐμπρὸς τὴν Ἀσπασίαν; 770

Ἰ π π ο κ ρ ά τ η ς .

Ὅνειρα λέγεις, Φαίδιμε;

Φ α ί δ ι μ ο ς .

Ἐδὼ ἦτον παροῦσα,
 Τὴν εἶδα, καὶ μ' ὠμίλησε, καὶ τὴν παρηγοροῦσα.

Ἰ π π ο κ ρ ά τ η ς .

Δυστυχεστάτη σύμπτωσις! λοιπὸν ἅς προχωρήσω,
 Τὴν σωτηρίαν σύγκαιρα τῶν ξένων νὰ φροντίσω·
 Νὰ συμβουλευσω εἰς αὐτοὺς τοὺς δυστυχεῖς ἀνθρώπους, 775
 Ὅλους τῆς προφυλάξεως τοὺς ἀναγκαίους τρόπους.

(α) Μετὰ μικρὰν παῦσιν τῆς ὁμιλίας, ἐπιφανεῖ τὰ ἐξῆς.

Φ α ι δ ι μ ο ς .

Τί κρύπτεσαι ; τό γῆράς μου φοβεῖσαι μὴ λυπύσης ;

Τὴν λύπην τὴν συνείθισε τοῦ γέροντος ἡ φύσις.

Ὅτι κ' ἂν ἦν εἶπέ μέ το, εἶπέ με, ζῆ ἐκεῖνος ; (α)

Ἰ π π ο κ ρ ά τ η ς .

Τὴν λύπην ἂν συνείθισες, τί τῶρα τόσος θρήνος ; 780

Οἱ Περικλεῖς, ὦ Φαίδιμε, ζωὴν ζοῦν αἰωνίαν.

Στὴν μνήμην ζοῦν τῶν πολιτῶν, καὶ ζοῦν ὅς τὴν ἱστορίαν.

Τῶν ἐναρέτων ἡ ζωὴ μὲ χρόνους δὲν μετρεῖται,

Κ' αὐτὴν, αὐτὴν τὴν τρομερὰν πανώλη δὲν φοβεῖται.

Πόσοι νεκροὶ δὴ κείτονται, νεκροὶ τῇ ἀληθείᾳ, (β) 785

Ἀπέθαναν, ὁλόκληροὶ ἐμβῆκαν ὅς τὰ μνημεῖα.

Ἢ, Φαίδιμε, τί ἠθέλες ; ὁ Περικλῆς νὰ ζήσῃ,

Κ' αἰσχρὰν μακροβιότητα ὥς κτῆνος νὰ βοσκήσῃ ;

Διὰ νὰ ζήσῃ, ἔπρεπε νὰ ζῇ ὑπὲρ πατρίδος,

Καὶ δι' αὐτὴν ζῶν, νὰ ὀρμᾷ εἰς πᾶν κινδύνων εἶδος. 790

Ποσάκις αὐτὸς ἔτρεχεν εἰς τὰ νοσοκομεῖα,

Κ' ἐγένετο ὅς τοὺς ἀσθενεῖς κοινὴ παρηγορία.

Πλησίαζεν ἀτάραχος εἰς τὰ κραβάτιά των,

Ἐξέταζε τὰ στρώματα, καὶ τὰ ἱατρικὰ των.

Οἱ ἀσθενεῖς ἐκτείνοντες τὰς χεῖράς των τρεμούσας, 795

Καὶ μὲ φωνάς, μιάσματα φαρμακερὰ πνεούσας,

Ἄλλοι θρηνοῦσαν, ἄλλοι δὲ οἰκτρῶς ἐμειδιοῦσαν,

Κ' οἱ ἄθλιοι τὸν Περικλῆ σωτῆρά των καλοῦσαν.

Ἢ κείνους τις πλησίασεν, ἢ Χάρονα ἐγγίσει,

Δὲν διαφέρει· ἀλλ' αὐτὸς χωρὶς νὰ κιτρινίσῃ, 800

(α) Κλαίει.

(β) Ὁ τόπος ἐκεῖνος ἦτον σκεπασμένος ἀπὸ μνημεῖα.

Γενναῖος, ὥς καὶ τὸν σφυγμὸν ἐκείνων ψηλαφοῦσε,
 Πολλοὺς ἢ παρουσία του πολλοὺς ζωογονοῦσε.
 Τίς ἄλλος ἤρως παρ' αὐτὸν, διὰ φιλοπατρίαν
 Ἠψήφησε τὸν θάνατον μὲ τόσην ἀφοβίαν;

Φ α ί δ ι μ ο ς .

Καὶ Ἱπποκράτη μου, λοιπὸν ὁ Περικλῆς χαμένος ; 805

Ὡς ὁ ταλαίπωρος ἐγὼ, ὁ τριςβασανισμένος !

Ἰ π π ο κ ρ α τ η ς .

Τῶν Ἀθηνῶν ὁ ἄριστος πολίτης κινδυνεύει !

Ἢ Ἀττική μας σήμερον τὸν χάνει, καὶ χηρεύει . . . (α)

Σ κ η ν ῆ ε'.

Φ α ί δ ι μ ο ς μόνος.

Καὶ τώρα τί νὰ στοχασθῶ ; καὶ τί ν' ἀποφασίσω ;
 Ἐδῶ νὰ μείνω ; ἢ εὐθὺς ἔς τὴν πόλιν νὰ ὀρμήσω ; 810

Καὶ τάχα ἔκεί, ταλαίπωρε, ἐλπίδας τίνας ἔχεις ;
 Νεκρὸν τὸν Περικλέα σου νὰ θεωρήσης τρέχεις ;
 Ἀλλ' ἴσως, ἴσως ζωντανὸν ἀκόμη τὸν προφθάσω·
 Αὐτὴν τὴν φοβερὰν στιγμὴν ἄς τρέξω νὰ μὴ χάσω !

Μίαν φορὰν νὰ τὸν ἰδῶ ὑστερινήν μου πλεόν, 815

Ἄς τρέξω ἓνα λόγον του ν' ἀκούσω τελευταῖον,
 Ἐνα του νεῦμα νὰ ἰδῶ, πνοήν του τὴν ὑστάτην,
 Τὴν σπασμικὴν του ἔκτασιν ἐκείνην τὴν ἐσχάτην !
 Τί στέκομ' ὁ ταλαίπωρος ; ἰδοὺ ἡ βακτηρία·

(α) Φεύγει.

Ἄς σύρω τ' ἀργοκίνητα ψυχρά μου γηρατεῖα. 820
 Δυσλύγιστά μου γόνατα ἀτρόμως κινηθῆτε,
 Σήμερον μόνον, κ' ὕστερον εὐθὺς παραλυθῆτε.
 Δὲν προχωρῶ ἀλλοίμονον! . . . ὦ γῆρας, κακὸν γῆρας,
 Ἐνέκρωσες τὰ μέλη μόν, τοὺς πόδας μου, τὰς χεῖρας!
 Δὲν ἐμπορῶ . . . ἀπέκαμα . . . τὰ ἄρθρα τῶν γονάτων 825
 Παντάπασι παρέλυσεν ἀγῶν τριῶν βημάτων.
 Κ' αἰσθάνομαι ἀλλόκοτον ἔς τὴν κεφαλὴν μου κλόνον,
 Δεινὸν πνιγμὸν ἔς τὸν λάρυγγα, εἰς τὴν καρδιάν μου πόνον.
 ὦ τέλος ὅλων τῶν δεινῶν, γλυκὺ ἔς τὰ γηρατεῖα,
 ὦ σὺ, ποῦ εἶσαι; πρόφθασε κ' ἐδῶ, ἀποπληξία! 830
 Σὲ προσκαλεῖ πολυπαθῆς δυστυχισμένος γέρον,
 Εἶναι λιμὴν τῶν πόνων του ὁ σκοτεινὸς Ἀχέρων.
 Τίς εἶναι ὁ ἐρχόμενος; μὲ βίαν πολλὴν τρέχει!
 Μεγάλας, καθὼς φαίνεται, εἰδήσεις αὐτὸς ἔχει.

Σ κ η ν η σ'.

Φ α ἰ δ ι μ ο ς, Δ η μ ο χ ά ρ η ς, καὶ Χ ο ρ ό ς
 Μ ι λ η σ ί ω ν γυναικῶν.

Φ α ἰ δ ι μ ο ς.

Τίς εἶσαι; πόθεν ἔρχεσαι, καὶ διατί ἀσθμαίνεις; 835
 Ὕστερον Πειραιᾶ, ὡς φαίνεται, δρομαῖος καταβαίνεις.

Δ η μ ο χ ά ρ η ς.

Ὁ Ἰπποκράτης ἀπ' ἐδῶ ἂν ἦλθ' εἰπέ με πρῶτα,
 Αὐτὸ πρῶτ' ἀποκρίσθαι με, καὶ ὕστερον ἐρώτα.

Φ α ί δ ι μ ο ς .

Τώρ' ἀπ' ἐδῶ κατέβηκεν αὐτὸς εἰς τὸν λιμένα·
Ἐπάγει νὰ ἐπισκεφθῇ τὰ πλοῖα καὶ τὰ ξένα. 840

Δ η μ ο χ ά ρ η ς , ἰδὼν τὰς Μ η λ η σ ί α ς .

Ὡ πράγματα παραδόξα ! ἡμέρα τεραστίων !
Ἡμέρα περιπετειῶν ἀπίστων αἰφνηδίων !
Ῥοεῖς εἰσθ' αἱ Μιλήσiai συννυπηρετίσσαι μου ;
Τίς συστροφὴ σᾶς ἔρριψεν ἐδῶ σφοδροῦ ἀνέμου ;
Δὲν μ' ἀπατᾷ ἡ ὄρασις· αὐταὶ αὐτότατ' εἶναι. 845
Ποῦ εἶν' ὅμως ἡ Μίλητος, καὶ ποῦ εἶν' αἱ Ἀθῆναι !

Φ α ί δ ι μ ο ς .

Καὶ σὺ λοιπὸν Μιλήσιος ; εἰπὲ πρῶτον τίς εἶσαι,
Καὶ δι' αὐτὰς ἔπειτα σὺ εὐθὺς πληροφορεῖσαι.

Δ η μ ο χ ά ρ η ς .

Κακὴν ὥραν ἐπλεύσαμεν, κακὴν, κακίστην ὥραν !
Ἡ Ἀσπασία ἔφθασε προῦ' αὐτὴν τὴν χώραν. 850

Ἐφθάσαμεν εἰς τὸν Πειραιᾶ, καὶ εὐθὺς αὐτὴ μὲ κρᾶζει,

Ὡ Δημοχάρη, λάβ' αὐτὸ τὸ γράμμα, μὲ προστάζει.

Στὸν Περικλῆ μου δόσε το, εἰς ἐκεῖνον νὰ τὸ δώσης,

Κ' εὐθὺς ἀφ' οὗ ἀπόκρισιν νὰ λάβῃς κατορθώσεις,

Εἰς τοῦ Σωκράτους ὑπάγε, καὶ ἐκεῖ νὰ μὲ προσμένῃς, 855

Νὰ σὲ ἰδῶ, μὴ στέκησαι, ὥς πτερωτὸς νὰ γένῃς.

Ἐγὼ λοιπὸν τὸ γράμμα της μετὰ χαρᾶς λαμβάνω,

Καὶ τρέχ', ἀλλὰ τὴν σύντομον καὶ εὐθείαν ὁδὸν χάνω.

Κι ὥραις πολλαῖς πλανώμενος σχεδὸν χωρὶς ἐλπίδα,

Μίαν λαμπρὰν οἰκοδομὴν μακρόθεν μόλις εἶδα. 860

Πλησίασα, παρατηρῶ εἰς τὰ προπύλαιά της,

Σημεῖα καὶ συγχύσεως καὶ λύπης βαθυτάτης.

Ὁ Περικλῆς κάθητ' ἐδῶ ; πολλοὺς ῥωτῶ μὲ τόνον,

Αὐτοὶ δὲ κλίνουσι σκυθρωποὶ τὰς κεφαλὰς των μόνον.
 Ἐμβαίν' εὐθύς, καὶ θεωρῶ λύπην κοινήν μεγάλην, 865
 Εἴσοδον καὶ ἔξοδον πολλῶν, καὶ εἰς ὅλους παραζάλην.
 Ἄλλ' ἔχων εἰς τὸ ἔργον μου τὸν νοῦν προσηλωμένον,
 Ἔβλεπα τ' ἀντικείμενα μὲ ὄμμα σκοτισμένον,
 Σ τοῦ Περικλέους τὸ λοιπὸν ἐμβαίνω τὸν κοιτῶνα, 870
 Μ' ὁρμὴν παρόρρησιάζομαι, καὶ μὲ πολὺν ἀγῶνα.
 Βλέπω ἐκεῖ τὸν Περικλῆ κατὰκειτον εἰς κλίνην,
 Σ τῶν παρεστώτων τὴν μορφὴν παρατηρῶ ὀδύνην,
 Τότε τὸ γράμμα ὁ μωρὸς ὡς ἐκείνον ἐγχειρίζω,
 Προσμένων τὴν ἀπόκρισιν, τὸν νοῦν περιορίζω.
 Ὁ δέ, καὶ τὴν ἐπιστολήν, καὶ ἐμὲν εὐθύς γνωρίζει, 875
 Καὶ ἀναγινώσκων μεταξὺ τινάσσεται γογγύζει.
 Ἀγωνισθεὶς νὰ σηκωθῇ, ὡς τὴν κλίνην πάλιν πίπτει,
 Τὸ γράμμ' ἀπὸ τὰς χεῖράς του τὰς παραλύτους ῥίπτει.
 Καὶ ἔστρεψε μὲν τὸ πρόσωπον ὡς ἂν νὰ μ' ὁμιλήσῃ,
 Ἄλλ' ἄφωνον ἐπάνω μου τὸν εἶδα ν' ἀτενίσῃ. 880
 Οἱ παρεστώτες δὲ κοινῶς ἐκστατικοὶ ὡς τὸ δρᾶμα,
 Πόθεν, καὶ τίς εἴμ' ἀποροῦν, καὶ τίνος φέρω γράμμα;
 Καὶ τέλος νεῦμα μ' ἔκαμαν διὰ ν' ἀναχωρήσω.
 Ἀναχωρῶ, δὲν προῦφθασα πολὺ νὰ προχωρήσω,
 Καὶ ἀκούω ἔν' ὀπίσω μου, ὦ ξέने, νὰ μὲ κράζῃ, 885
 Τίς εἶμαι, καὶ τίς μ' ἔστειλε, καὶ πόθεν, μ' ἐξετάζει.
 Τὸν διηγοῦμαι τὸ λοιπὸν τὰ πράγματα συντόμως,
 Καὶ ὁμιλοῦσα μὲν μ' αὐτὸν, δὲν τὸν ἐγνώριζ' ὁμῶς
 Τὸν γνώρισ' ὅταν ἔκραξε καὶ πῶς; ὦ δυστυχία!
 Τί λέγεις; ὡς τὴν οἰκίαν μου ὑπῆγ' ἡ Ἀσπασία; 890
 Πρόσεχε, μ' ἐπανελέγε, νὰ μὴ τὴν φανερώσῃς

Τὰ ὅσα εἶδες σήμερον, ἀλλὰ νὰ τὴν πιστώσης,
 Ὅτ' ἐξεστράτευσεν ἐχθρὸς ὁ Περικλῆς μὲ βίαν,
 Κ' ὅτι τὸ γράμμα ἔστειλα ᾧ ἐκεῖνόν κατ' εὐθείαν.
 Αὐτὰ μεταξὺ λέγων με, ᾧ τὸν οἶκόν του ἐμβαίνει, 895
 Κ' εὐρίσκομεν τὴν δυστυχῇ ἐκεῖ νὰ μᾶς προσμένῃ.
 Ἀλλὰ δεμέν' ἢ γλῶσσά μου δὲν ἐκινεῖτ', ἐν ὅσῳ
 Ἀπόκρισιν τοῦ γράμματος μ' ἐξήτει νὰ τὴν δώσω.
 Ἐλάλουν, ἀλλ' ἔτραύλιζα, ἀλλ' ἐδισσολογοῦσα,
 Καὶ τὸν Σωκράτη μάρτυρα τῶν λόγων μου καλοῦσα. 900
 Καὶ ψεύστην ἴσως ἤθελεν αὐτὴ μὲ καταλάβει,
 Ἄν ὁ Σωκράτης ὁ σοφὸς δὲν ἤθελε προλάβει,
 Μὲ βλέμμα σταθερότατον καὶ μὲ φωνὴν πραεῖαν,
 Ν' ἄρπάξ' ἀπὸ τὸ στόμα μου αὐτὸς τὴν ὁμιλίαν.
 Τί στόμα πηγὴ χάριτος, σοφίας ἀπλουσιότης! 905
 Ἄν οἱ θεοὶ ποτὲ λαλοῦν, λαλοῦν ὡς ὁ Σωκράτης.
 Τὸ ψεῦδος τὸ λοξόμματό ᾧ τὸ στόμα κείνου μόνον,
 Τὸν προῖον εἶχε καὶ ἄτρομον τῆς ἀληθείας τόνον·
 Διότι πρὸς ὠφέλειαν ἢ ἀρετὴν ὠμίλει,
 Κ' αὐτὴ τὸν ἐσυγχώρησε νὰ ψεύδωνται τὰ χεῖλη. 910
 Μὲ τόσῃν πειθῶ σιόλιζε τοὺς λόγους ὁ Σωκράτης,
 Ὡςτ' ἄπλαστον ἐφαίνετο τὸ κάλλος τῆς ἀπάτης.
 Καὶ τὴν κατέπεισε λοιπὸν ν' ἀφήσῃ τὰς Ἀθήνας,
 Καὶ νᾶλθῃ πάλιν ὕστερον ἐδῶ μετὰ τρεῖς μῆνας,
 Ἀφ' οὔ στραφῇ ὁ Περικλῆς ἀπὸ τὴν ἐκστρατείαν, 915
 Καὶ γένει πλέον ὕφεις εἰς τὴν ἐπιδημίαν.
 Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐγγίσαμεν εἰς μολυσμένους τόπους,
 Καὶ ἴσως πλησιάσαμεν εἰς ἀσθενεῖς ἀνθρώπους,
 Ἀμέσως νὰ καθαρισθῇ τὴν εἶπεν ὁ Σωκράτης,

Κ' ἵ οτι ἀνάγκη νὰ κραχθῇ ὁ θεῖος Ἱπποκράτης. 920

Στραφεῖς πρὸς ἐμὲ ἔπειτα, 'ς τὸν Πειραιᾶ μὲ στέλλει,
Τοῦ Ἱατροῦ τὴν πρόσκλησιν σφοδρὰ μὲ παραγγέλλει.

Φ α ἰ δ ι μ ο ς .

Τρέξε λοιπὸν, μὴ στέκῃσαι, διὰ νὰ τὸν προφθάσῃς,
Πρόσεξ' αὐτὰς τὰς δυστυχεῖς νὰ μὴ τὰς πλησιάσῃς.

Δ η μ ο χ ᾶ ρ η ς .

Τί τόσα γέρων δάκρυα;

Φ α ἰ δ ι μ ο ς .

Τὰς ἄρας σου μὴ χάνῃς· 925

Κατόπι καὶ τὸν θρῆνόν μου, καὶ τὰ λοιπὰ μανθάνεις.

Σ κ η ν ῆ ζ'.

Χ ο ρ ὸ ς Μ ι λ η σ ί ω ν γυναικῶν.

Ὡ συμφοραὶ πανδάκρυτοι,

Ὡ τύχαι θνητῶν ἄκριτοι,

Ὡ πένθος, βαρὺ πένθος

Τῶν κλεινῶν Ἀθηνῶν!

930

Ἀχ, Ἀσπασία! σήμερον

Εἰς ἄδην τὸν ἀνήμερον

Τὸν μαῦρον καταβαίνει

Ὁ πολὺς Περικλῆς!

Τίς Ἐριννὺς ἐτόλμησε,

935

Καὶ 'ς τὰς Ἀθήνας ὥρμησε

Θανατικὸν νὰ φέρῃ,

Φοβερόν, τρομερόν;

Τίς δ' ἀπὸ σᾶς ὀργίζεται,
 Καὶ ὅλος ἀφανίζεται 940
 Τῶν Ἀθηνῶν ὁ δῆμος,
 Ὡς θεοὶ κραταιοί ;
 Ἄλλ', Ἀθηνᾶ, τὸ δέχεσαι
 Κ' ἡ πόλις σου ἀνέχεσαι
 Τόπος βουκῆς νὰ γένη 945
 Τὸ λοιπὸν τῶν γυπῶν ;
 Γυναιῖα, νέον, γέροντα,
 Τοὺς ῥίπτει ἔς τὸν Ἀχέροντα,
 Αὐτὸ τὸ φρικτὸν πάθος,
 Τὸ δεινὸν, καὶ κοινόν ! 950
 Ἡμεῖς τῷ ᾧ ἀρχίσωμεν,
 Συμφώνως νὰ θρηνησώμεν,
 Τῆς χήρας Ἀσπασίας
 Τὴν σκληρὰν συμφορὰν !
 Τὸ πένθος της ἀφόρητον, 955
 Δεινὸν, ἀπαρηγόρητον,
 Κ' ἡ πέτρινος καρδία
 Συμπονεῖ καὶ θρηνεῖ.

Τέλος τῆς Δευτέρας Πράξεως.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΡΙΤΗ.

Σ κ η ν η α'.

Ἰπποκράτης, Δημοχάρης, καὶ Χορὸς
Μιλησίων γυναικῶν.

Ἰπποκράτης.

Κ' ἢ Ἀσπασία τὸ λοιπὸν νομίζει, Δημοχάρη,
"Οτι ἐσάλπισ' ἀπὸ χθρὲς ὁ Περικλῆς τὸν Ἄρη; 960
Πρέπει καὶ ἐγὼ τὰ ἴδια νᾶ τὴν ἐπικυρώσω,
Κ' εἰς τὸ νᾶ φύγη σήμερον νᾶ τὴν ὑποχρεώσω.
Καὶ βέβαι' ἀπὸ καθαράν ἐλθόντες ἀτμοσφαῖραν,
Κίνδυνος, ἂν καθήσητε καὶ μιὰν ἐδῶ ἡμέραν.
Καὶ σεῖς μὲν, ὧ ταλαίπωρα καλῆς τέχνα Μιλήτου, (α) 965
Ἀκούσατε τὰς συμβουλὰς ἐνὸς καλοθελήτου.
Συρθῆτ' ἐκεῖ πρὸς τὸ παρὸν εἰς τὸν Κυπαρισσῶνα,
Μὴ στέκησθ' εἰς μιάσματα ἐδῶ τ' ἀνθρωποφόνα.
Μὴ τύχη ὅμως καὶ φανῇ καμμιὰ ὧς τὴν Ἀσπασίαν,
Διότι εἶν' εἰς ἄγνοιαν τῶν συμφορῶν τελείαν. 970
Ἐγὼ δ' ἐλθὼν πάλιν ἐδᾶ χωρὶς ν' ἀργοπορήσω,
Θέλω φροντίσει τ' ἄμεσον ταξίδι σας ὀπίσω.

(α) Ἀποτεινόμενος πρὸς τὰς Μιλησίας.

Τί τὰς ἐγγίζεις, ἄνθρωπε, αὐτὰς τὰς καθαρίους;(α)
Ἐνὸς ἀνθρώπου μίasma ἐφόνευσε μυρίους.

Δ η μ ο χ ά ρ η ς .

Ἐδὼ δὲν βλέπω, δεῖξέ με τὴν φοβεράν πανώλη. 975

Ἴ π π ο κ ρ ά τ η ς .

Ἴσως ᾽ς αὐτό σου τὸ λινὸν νὰ ἐμφωλεύῃ ὅλη.

Μ' αὐτὰς σεῖς τὰς προλήψεις σας καὶ δεισιδαιμονίας,

Πανδήμους παντοῦ κάμνετε φρικτὰς δολοφονίας.

Ναί, δολοφόνοι τοῦ κοινοῦ εἶν' ὅσοι μολυσμένοι,

Ἀφίνουν πολλαπλάσιον τὸ μίasma νὰ γένη. 980

Μὴ τὰς ἐγγίσης πρόσεχε, σὲ τὸ ἀπαγορεύω,

Εἰ δέ, ὥς κακουργότατον φονέα σὲ παιδεύω.

Ἐξώρας εἶν' ὑπάγωμεν, καὶ ἡ ἡμέρα κλίνει.

Δ η μ ο χ ά ρ η ς .

Ἐνας μακρόθεν πρὸς ἡμᾶς τὸν δρόμον κατευθύνει.

Ἴ π π ο κ ρ ά τ η ς .

Τῶνόντι ἐδὼ ἔρχεται, καὶ ἔρχεται μὲ βίαν, 985

Αὐτὸς εἶν' ὁμοιότατος μὲ τὸν σεμνὸν Κτησίαν.

Ὀλίγον παραχώρησε, κ' ἐγὼ σὲ κράζω πάλιν,

Μ' αὐτὸν ἔχω ὑπόθεσιν, ἰδιαιτέραν ἄλλην.

(α) Πρὸς τὸν Δημοχάρεν.

Σ κ η ν η β'.

Ἴπποκράτης καὶ Κτησίας.

Κτησίας.(α)

Τίς εἶν' ἐδῶ; τί γίνεται; ποῦ εἶν' ὁ Ἀστυνόμος;

Ἴπποκράτης.

Πρὸς τί ὁ ἐναγώνιος παλίνστροφός σου δρόμος; 990

Κτησίας.

Ὁ Ἀστυνόμος ἤλθ' ἐδῶ; εἰπέτε με.(β)

Ἴπποκράτης.

Κτησία . . .

Κτησίας.(γ)

Ἐδῶ εἶν' ὅλ' ἀνέτοιμα, καὶ ἄκρα ἡσυχία!

Ὡ δυστυχία! ὦ θεοί!

Ἴπποκράτης.

Τοὺς στεναγμούς σου παῦσε.

Κτησίας.

Ὡ σὺ εἶς, Ἴπποκράτη μου; καὶ σὺ μ' ἐμένα κλαῦσε!

Μᾶς ἄφησε . . . τελείωσε τελείωσεν ἐκεῖνος . . . 995

Ἡ πόλις κλαί' ὁλόκληρος, καὶ ἀντηχεῖ ὁ θρήνηος!

Ἴπποκράτης.

Στὰς συμφορὰς, Κτησία μου, χρειάζεταιαι ἀνδρεία.(δ)

(α) Ἐξω ἑαυτοῦ, καὶ μὴ παρατηρῶν τὸν Ἴπποκράτην.

(β) Ὠσαύτως.

(γ) Ὠσαύτως.

(δ) Προφέρει τὰ ἑξῆς ἐνδακρυς.

Ἵς αὐτὰς ὁ νοῦς ἄς διοικῇ, καὶ ὃχ' ἡ φαντασία.

Καρδίαν ναὶ μᾶς ἔδωκεν εὐαίσθητον ἡ φύσις,

Κ' ἰορμητικὰς μᾶς ἤνοιξε δακρύων δύνω βρύσεις, 1000

Ἀλλὰ μᾶς ἔδωκε καὶ νοῦν, τῳόντι δῶρον θεῖον.

Κ τ η σ ι α ς .

Ἵπομονὴν διδάσκων με, με ὁμιλεῖς δακρύων,

Δὲν μ' ἐρξοφοῦς ἡ θάλασσα ὅς τὰς ἀχανεῖς ἀθύσσους,

Ἵναυαγὸν δὲν μ' ἐρξίπτειν εἰς πανερήμους νήσους,

Ἀλλ' ὕστερον ἀπὸ πολλοὺς κ' ἰανωφελεῖς κινδύνους, 1005

Μ' ἡτοίμαζεν ἡ μοῖρά μου ἀκαταπαύστους θρήνους!

Ἵθέλησες προτήτερα με ἀμφιβόλους φράσεις,

Τὴν λύπην προοικονομῶν νὰ με τὴν μετριάσης,

Ἀλλὰ κ' ἀπὸ τοὺς λόγους σου κ' ἀπὸ τὴν ἀθυμίαν

Λαβὼν τῆς δυστυχίας μου σχεδὸν πληροφορίαν, 1010

Εὐθύς ὅς τὴν πόλιν ἔτρεξα θρηνηῶν, ἄλλος ἐξ' ἄλλου,

Κ' οἱ δρόμοι τῆς μ' ἐφαίνοντο λαβύρινθοι Δαιδάλου.

Ὡς εἶδα δὲ τὴν πένθιμον ἐκείνου κατοικίαν,

Ἵσθανθήκα σφοδρότατον παλμὸν εἰς τὴν καρδίαν,

Ἵδρὼς μ' ἐπάγωσε ψυχρὸς, τὰ δόντια μου κτυποῦσαν, 1015

Πυκνὴ μ' ἐπνιγε δύσπνοια, αἱ ἀκοαὶ βομβοῦσαν.

Ὡρμησ', ἐμβῆκα, ἀλλ' εὐθύς πολλαὶ φωναὶ με κράζουν,

Στάσου, Κτησία, μὴ ἐμβῆς, φυλάξου με προστάζουν.

Μὴ δι' ἀγάπην τῶν θεῶν, μὴ σὲ παρατηρήσῃ,

Κ' ἡ ἔξαφνός σου προσβολὴ τὸν κίνδυνον αὐξήσῃ. 1020

Ἀλλάξας τότε παρευθύς ὁλόκληρον τὸ σχῆμα,

Ἵμβῆκα, πατῶν ἡσυχά, καὶ με λαθραῖον βῆμα,

Συρθεῖς δ' εἰς μίαν ἀφανῆ γωνίαν τοῦ κοιτῶνος,

Τὸν ἐβλεπα ὅς τὸ στάδιον ἐκείνου τοῦ ἀγῶνος.

- Ὁ θάνατος πλησίαζεν αὐτὸν ὥσ' ἂν μὲ σέβας, 1025
 Καὶ σιγανὰ ἐπάγωνε τὸ αἷμά του ὅς τὰς φλέβας.
 Κ' ἐφαίνετο ὁ Περικλῆς, ὥσ' ἂν αὐτὸς νὰ κραΐξῃ
 Τὸν θάνατον ἀτάραχος, καὶ ὥσ' ἂν νὰ τὸν προστάξῃ.
 Ἡ δὲ μορφή του εἶχέ τι καὶ ἱλαρὸν καὶ θεῖον,
 Τὸν εὖφραιν' ἢ ἀληθινὴ ἐλπίς τῶν Ἥλυσιων. 1030
 Τότε πολίται καὶ πολλοὶ, καὶ φίλοι του παρόντες,
 Καὶ ὅλας τὰς αἰσθήσεις του σχεδὸν νεκρὰς ἰδόντες,
 Τὰς νίκας του, τὰ τρόπαια σιγᾷ ἀπαριθμοῦσαν,
 Καὶ μεταξὺ των κατηφεῖς κρυφίως συμπενοῦσαν,
 Αὐτὰ ψιθύριζαν, ὃ δὲ μὲ λαλιὰν πριγμένην, 1035
 Μὲ γλῶσσαν ἀδιάρθρωτον, σχεδὸν παραλυμένην,
 Ὡ φίλοι, λέγει, διατί αὐτὰ σεῖς ἐνθυμεῖσθε,
 Καὶ τὰς ἀνδραγαθίας μου τὰς νίκας διηγείσθε,
 Αὐτὰ καὶ ἡ τύχη, βλέπετε, πολλάκις κάμνει μόνη·
 Αὐτὰ καὶ ἄλλων στρατηγῶν ἢ πείρα κατορθώνει. 1040
 Πῶς δὲ σεῖς λησμονήσατε, δὲν λέγεσθ' ἓνα ἄλλο,
 Ἀληθινὰ τὸ ἔνδοξον, καὶ ἀληθῶς μεγάλο.
 Τὸ ὅτι ἐξ αἰτίας μου κανένας Ἀθηναῖος
 Δὲν μαυροφόρεσεν, ἰδοὺ τὸ ἰδικό μου κλέος.
 Αὐτοὺς τοὺς λόγους προὔφερε, καὶ ἐβυθίσθη πάλιν 1045
 Ὡς τὴν πρώτην ἀφωνίαν του, δὲν εἶπε λέξιν ἄλλην.
 Ἀλλ' ἔξαφν' ἓνας ἄγνωστος μὲ ὁρμὴν μᾶς διασχίζει,
 Κ' ἐπιστολὴν ὅς τὸν Περικλῆ ἀμέσως ἐγχειρίζει.
 Τὸ γράμμ' αὐτὸ τίς ἔγραψε, καὶ τί δὲ περιεῖχε,
 Κανεὶς ἀπὸ μᾶς εἰδῆσιν παραμικρὰν δὲν εἶχε. 1050
 Ἀλλὰ τὸ γράμμ' ἐτάχυνε τὴν ὥραν τοῦ θανάτου!
 Ὡς ἂν τὸ ψάρι σπάρσαστεν αὐτὸς ὅς τὰ στρώματά του.

Σπασμοὶ τὸν ἤλθαν ἔπειτα εἰς ὅλον τοῦ τὸ σῶμα,
Καὶ τρεῖς γογγύσας, ἔκλεισε διὰ παντὸς τὸ στόμα!

Ὁ Περικλῆς ἀπέθανε! βοῇ τότε συγχρόνως 1055
Βροντήσασα κατέσεισε τὴν πόλιν ὥσ' ἂν κλόνος.

Ἰ π π ο κ ρ ἄ τ η ς .

Ἐχθρὸς Ἑλλήνων ἄσπονδος ἡ βάρβαρος Ἀσία,
Τυράννων ἐρημοποιῶν καὶ δούλων κατοικία,
Μὲ τόσους στόλους ναυτικούς, μὲ στρατευμάτων πλήθη,
Νὰ βάλῃ ὑπὸ τὸν ζυγὸν ἡμᾶς δὲν ἐδυνήθη, 1060

Ἀλλ' ὅλας τὰς δυνάμεις της, δυνάμεις τυραννίας,
Συνέτριψε γῇ μικρᾷ μὲν, πλήν γῇ ἐλευθερίας·
Αὐτὴ ὅμως ἡ βάρβαρος καὶ ἀνθρωποφθόρος ὄλη,
Ἀλλοίως τῶρα μᾶς κτυπᾷ, κτυπᾷ μὲ τὴν πανώλη.
Ὡς τόσον ἔγινε φροντὶς διὰ τὴν Ἀσπασίαν, 1065
Μήπως ἀκούσῃ τὴν φρικτὴν ἐξαίφνης δυστυχίαν;

Κ τ η σ ἰ α ς .

Ἀνθρώπους εὐθύς ἔστειλα παντοῦ νὰ ἐξετάσουν,
Καὶ ὅπου τὴν ταλαίπωρον Λευκίππην της προφθάσουν,
Νὰ τὴν προλάβουν, πρὶν αὐτὴ ἰδεῖ τὴν Ἀσπασίαν,
Πρὶν λανθασθεῖσα τὴν πικρὰν κοινώσει ἀγγελίαν. 1070

Ὁ Ἀστυνόμος ἄπορον πῶς δὲν ἐφάν' ἀκόμη,
Ἐδῶ νὰ θάψουν τὸν νεκρὸν κοινὴ ἐδόθη γνώμη.
Καιροὺς εἶν' ἃς ὑπάγωμεν.

Ἰ π π ο κ ρ ἄ τ η ς .

Ὡ σὺ ἐλθέ, ποῦ εἶσαι;(α)

(α) Κράζει τὸν Δημοχάρη κρυμμένον εἰς τὰ πλησίον χαμόκλαδα.

Σ κ η ν η γ'.

Ἴπποκράτης, Κτησίας, καὶ
Δημοχάρετος.
Κτησίας.(α)

Τίς εἶν' αὐτός! λανθάνομαι;

Ἴπποκράτης.(β)

Ἐλθὲ, τίνα φοβεῖσαι;

Κτησίας.

Αὐτὸς εἶναι! αὐτότατος! αὐτὸς ὁ δολοφόνος, 1075

Μ' ὄρμην ἐμβῆκεν ἄγνωστος ἔς τὴν μέσσην τοῦ κοιτῶνος!

Τί ἦτον, ὦ ἀνόσιε, ἐκεῖνό σου τὸ γράμμα,

Καὶ τῆς ζωῆς τοῦ ἥρωος ἀπέκοψες τὸ ῥάμμα;

Ὡς τῆς Μεδούσης κεφαλὴ ἐφάνης πρὸς ἐκεῖνον,

Ἐφάνης ἃ ἐθανάτωσες τὸν πρῶτον τῶν Ἑλλήνων! 1080

Ἴπποκράτης.

Σὲ παρασύρ' ἡ λύπη σου· τὸν ἀδικεῖς, Κτησία,

Φευκτὸν ἃ ὅταν λυπούμεθα κακὸν ἢ ἀδικία!

Σὲ διηγοῦμαι ὕστερον τὸ γράμμα πόθεν ἦτον·

Εἶν' ἡ ζωὴ μας παίγνιον πραγμάτων ἀβουλήτων.(γ)

(α) Γνωρίζας τὸν Δημοχάρεν ὅτι αὐτὸς ἦτον ὁ ἄγνωστος ὁ ἐγχειρί-
σας τὸ γράμμα εἰς τὸν Περικλῆ.

(β) Πρὸς τὸν Δημοχάρεν.

(γ) Φεύγου.

Σ κ η ν η δ'.

Ἀστυνόμοις, μὲ ταφосκάπτας καὶ ἄλλους ὑπηρέτας
τῆς Ἀστυνομίας, καὶ Νικίαις.

Ἀστυνόμοις.(α)

Λάκκον βαθὺν ἀνοίξατε ᾧ τὸ μνήμ' αὐτὸ πλησίον. 1085

Ὡ τί ὑπούργημ' ἐκτελῶ! καὶ ὅποιος δι' ὅποιον!(β)

Ἄ, τὰ δικέλλια γρήγορα, καὶ μὴ ἄργοπορεῖτε.

Τὰς τόσας φλυαρίας σας δι' αἴριον ἀφίτε.(γ)

Ἰδέ τους πῶς εἶν' εὐθυμοί, καὶ μεταξὺ των παίζουν,

Κ' ἀναισθητοῦντες, συμφορὰν τοιαύτην περιπαίζουν. 1090

Νικίαις.

Προτοῦ ἔκλαιον θάπτοντες τοὺς πλέον ἀγελαίους,

Τώρα τὸν λάκκον σκάπτοντες γελοῦν τοῦ Περικλέους!

Ὡ πόσον ἡ παράστασις τῆς φαύλης συνηθείας,

Τὸ κέρδος σκοπὸν ἔχουσα σκληρύνει τὰς καρδίας!

Δὲν βλέπω δὲ μόνον αὐτὴν τοῦ ὄχλου τὴν τρυγίαν, 1095

Νόσον κακίστην νὰ νοσῇ τὴν ἀφιλοκαλίαν,

Ἀλλὰ καὶ αὐταὶ αἱ πρόκριτοι τῶν πολιτῶν μας τάξεις,

Δὲν ἀποστρέφονθ' ὥς προτοῦ ἀνελευθέρους πράξεις.

Ἀστυνόμοις.

Ὅποίαν εἶχεν ἡ πατρις καὶ δόξαν καὶ εὐτυχίαν,

(α) Πρὸς τοὺς ταφосκάπτας.

(β) Καθ' ἑαυτόν.

(γ) Βλέπων τοὺς ταφосκάπτας παίζοντας καὶ φλυαροῦντας μεταξὺ των χωρὶς νὰ ἐνασχολῶνται εἰς τὸ ἔργον των.

Ὅποταν μὲ διώρισαν εἰς τὴν Ἀστυνομίαν ! 1100

Οἱ μὲν νόμοι βασίλευον, τὸ δὲ κοινὸν ἡτύχει,

Πολίτης ἦτον σπάνιον τότε κακὸς νὰ τύχη.

Καὶ τόσον ἦτον προσφιλὴς κεινῶς ἢ εὐταξία,

Ὡστε περίττευσε σχεδὸν καὶ ἡ Ἀστυνομία.

Ν ι κ ι α ς .

Τότε καὶ σὺ μακάριον τῆς πολιτείας μέλος, 1105

Τὴν εὐτυχίαν τοῦ κοινοῦ εἶχες σκοπὸν καὶ τέλος.

Ἀ σ τ υ ν ό μ ο ς .

Ἄλλ' ἔξαφνα τὸν πόλεμον ὁ Ἄδης ἐτοιμάζει,

Καὶ ὅς τὴν Ἑλλάδα τρομερὸν καὶ ἄγριον ἐκβράζει.

Ὡ πῶς ὠρμοῦσε καὶ ἤρπαζεν αὐτὸ τὸ κακὸν τέρας,

Νυμφίους ἀπὸ τὸν παστὸν, υἱοὺς ἀπὸ πατέρας, 1110

Κ' οἰστρηλατοῦσε τοὺς ἐχθροὺς ὅς τὴν Ἀττικὴν νὰ σφάζουν,

Νὰ μᾶς φονεύουν ἄσπλαγχνα, τὸν πλοῦτόν μας ν' ἀρπάζουν.

Ἡμᾶς δὲ πάλιν ἔρῳπιεν εἰς τὴν αὐτὴν μανίαν,

Μᾶς ἔσφαζαν, τοὺς σφάζαμεν μὲ λύσσαν παρομοίαν.

Κοινὸν παντοῦ ἠκούαμεν εἰς τὴν Ἑλλάδα θοῆνον, 1115

Αἶμα παντοῦ Ἑλληνικὸν ἔχυνε χεῖρ Ἑλλήνων !

Κ' ἰδοὺ καὶ τὸ θανατικὸν ὅς τὴν πόλιν μας προφθάνει,

Μὲ τοῦ θανάτου τὸ φρικτὸν, καὶ ἀκονιστὸν δρεπάνι,

Τόσων δεινῶν ἢ συρῶσιν ὅς τὴν πόλιν τὴν ἀθλίαν,

Ἐφερε ὅς τὴν διοίκησιν φρικτὴν παραλυσίαν. 1120

Ὡστε τῶν πταίστων αἱ ποινὰ ἀντὶ νὰ σωφρονίζουν,

Εἰς τὴν κακίαν ἔκαμαν πολλοὺς νὰ συνεθίζουν.

Βαθμὸς αὐτὸς ὀλέθριος διαφθορᾶς ἐσχάτης !

Ἀκμὴ κοινῆς διασιτροφῆς δυσθεραπευτοτάτης !

Ἐπομονή, μὲ ἔλεγεν ὁ Περικλῆς συχνάκις, 1125

Κ' ἐκείνου τὸ παράδειγμα μ' ἐμψύχωνε πολλάκις.
 Ὅταν ᾿ς αὐτὰς, μὲ ἔλεγε, τὰς συμφορὰς ἀντέχης,
 Τότε ἀξίως τ' ὄνομα τοῦ συμπολίτου ἔχεις.
 Πιστὸς ὑπουργὸς, πρὸςθετε, δημόσιος ἂν ᾦσαι,
 Εἰς τὰς ἀνάγκας χρεωστέϊς νὰ προθυμοποιῇσαι. 1130

Ν ι κ ι α ς .

Ἄνδρα μεγάλον ἦ πατρίς τῶνόντ' ἐξημιώθη,
 Τῶν φοβερῶν μας συμφορῶν τὸ μέτρον ἐπληρώθη.
 Ἄ σ τ υ ν ό μ ο ς .
 Τοιαῦτα μ' ἐσυμβούλευε νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν
 Εἶχον ἰσχὺν οἱ λόγοι του, καὶ χάριν θειοτέραν.
 Ἄλλ' ἔμελλεν, ὦ φίλε μου, ἐγὼ νὰ ἐπιζήσω, 1135
 Καὶ τὴν ταφὴν σου νὰ ἰδῶ, καὶ νὰ ἐπιστατήσω.

Ν ι κ ι α ς .

Ἐτοιμα ὅλα ἔγιναν ; ἦ πόλις μᾶς προσμένει.
 Ἄ σ τ υ ν ό μ ο ς .
 Τί σπεύδεις ; ὁ καιρὸς ἄργα ὁ λυπηρὸς προβαίνει.(α)

Σ κ η ν ἡ ε'.

Ἀ σ π α σ ί α μόνη.

Νὰ σὲ ἰδῶ δὲν προὔφθασα· ὁ Ποσειδῶν εἰς μάτην
 Μ' ἐπρόσφερε τὴν θάλασσαν ὑπερευμενεστάτην. 1140
 Εἰς μάτην ἦλθ' ὑπόπτερον τὸ ἐλαφρόν μου πλοῖον,
 Καὶ δὲν ἀπῆντησε πνοάς ἀνέμων ἐναντίων.
 Ἐφθασα ᾿δῶ, τί ὄφελος ! τὸν Περικλῆ δὲν εἶδα,

(α) Φεύγουν ὅλοι.

Τὸ ἐφετὸν τὸ μόνον μου, τὴν μόνην μου ἐλπίδα.
 Καὶ τὸ λοιπὸν παλινδρομῶ ὅς τὰς ὀχθὰς τῶν Ἰωάνων, 1145
 Ὅτι τὴν γῆν ἐκείνην τῆς χαρᾶς ἐγὼ σκυθρωπῇ μόνον.
 Ἐκεῖ ὅπου αἱ Χάριτες τὴν ἡδονὴν στολίζουν,
 Ὅπου αἱ ὦραι πάντοτε τὴν φύσιν καλλωπίζουν,
 Ἐκεῖ ἐγὼ θέλω ἀντλεῖ ζωὴν πικρὰν, ἀθλίαν,
 Ὡς ἂν νὰ ἦμ' ἐξόριστος ὅς τὴν ἀδενδρον Σκυθίαν. 1150
 Καὶ καθημένῃ μεταξὺ εἰς ῥόδα καὶ μυρσίνας,
 Θέλω κυττάζει νοερώς τοὺς τάφους ὅς τὰς Ἀθήνας.
 Ἀχ, Ἀσπασία! ὅς τοὺς θεοὺς ἀγνώμων μὴ βλασφήμει,
 Τοῦ Περικλέους σώζεται καὶ ἡ ζωὴ καὶ ἡ φήμη.
 Τί βλέπω; λάκκον πρόσφατον! ταφῆς ἐτοιμασίαν! 1155
 Θεοὶ πᾶς κατεστήσατε τὴν Ἀττικὴν ἀθλίαν!
 Ἀθῆναι! πόλις πρὸν λαμπρὰ ἀπὸ κατοίκων πλῆθος,
 Πῶς ἐκρημνίσθης ἔξαφνα εἰς τόσων κακῶν βύθος!
 Ὅρῃνοι παντοῦ, καὶ δάκρυα, παντοῦ ἀπελπισία,
 Παντοῦ τοῦ πένθους σύντροφος φορικτὴ μαυροφορία! 1160
 ὦ Περικλῆ, φύγε μακρὰν μὲ τὰ στρατεύματά σου,
 Νίκησε μὲν, ἀλλ' ἔπειτα μὴ ἐπιστρέψῃς, στάσου.
 Νικῶν, εἰς τὰς Ἀθήνας σου παρηγορίαν δόσε,
 Καὶ τὴν πατρίδ' ἀπὸ μακρὰν, καὶ τὴν ζωὴν σου σῶσε.
 Κρότος ποδῶν ἀκούεται . . . τίς εἶναι; καὶ τί θέλει; 1165
 Ἐρχεῖ ἐδῶ! τίς ἄρά γε; καὶ διατί τὸν στέλλει;

Σ κ η ν η 5'.

Ἀσπασία, καὶ Ἑπηρέτης.

Ἑπηρέτης.

Μὲ τὴν Λευκίππην ὁμιλῶ, τροφὸν τῆς Ἀσπασίας;

Ἀσπασία.

Τί τὴν ζητεῖς; τίς σ' ἔστειλε;

Ἑπηρέτης.

Μὲ στέλλει ὁ Κτησίας.

Ἀσπασία.

Καὶ τὴν γνωρίζεις;

Ἑπηρέτης.

Παντελῶς.

Ἀσπασία.

Τί τὴν ζητεῖς;

Ἑπηρέτης.

Σὺ εἶσαι;

Ἄν ᾔσαι σὺ, τί κρύπτεσαι; εἰπὲ μὴ προσποιῆσαι. 1170

Ἀσπασία.

Θαυμάζω τὸν ἀγῶνά σου, τί μὲ ζητεῖς θαυμάζω!

Καὶ διὰ τοῦτο ἔρωτῶ,

Ἑπηρέτης.

Δικαίως σ' ἐξετάζω.

Τὰ νέα λοιπὸν ἔμαθες, καὶ τὴν κοινὴν μας λύπην;

Ἀσπασία.

Ἐξεναντίας εὐφραναν τὰ νέα τὴν Λευκίππην.

Ἑπηρεέτης.

Πῶς; δὲν νομίζεις συμφορὰν ὁ Περικλῆς νὰ λείψη; 1175

Ἀσπασία.

Ἑπάγει τὸν ἐπίβουλον ἐχθρόν σας νὰ συντρίψῃ.

Ἑπηρεέτης.

Δὲν εἶναι φίλοι μὴτ' ἐχθροὶ, ἐκεῖ ὅπου ὑπῆγε.

Ἀσπασία.

Τοὺς παραδόξους λόγους σου, ἄλλοῦ εἶπέ τους, φύγε.

Ἑπηρεέτης.

Μηδ' ὅσα λέγω ἐννοεῖς, μηδ' ἐννοῶ τί λέγεις.

Ἀσπασία.

Μάντης κακῶν παράλογος, τὰ λυπηρὰ προλέγεις. 1180

Ἑπηρεέτης.

Μὴ προσποιῆσαι εἰς ἐμὲ, ἀλλ' εἰς τὴν Ἀσπασίαν

Ἐκείνης οἰκονόμησε τὴν ἄκραν φιλανδρίαν.

Κρύψ' ἀπ' αὐτὴν τί ἔγινε ὅς ἡμᾶς τοὺς Ἀθηναίους,

Κρύψ' ἀπ' αὐτὴν τὸν θάνατον,

Ἀσπασία.

Εἰπέ,

Ἑπηρεέτης.

Τοῦ Περικλέους!

Ἀσπασία.

Καὶ τοῦ Σωκράτους τὸ λοιπὸν ἦσαν οἱ λόγοι δόλοι! 1185

Εἰπέ μοι πότε;

Ἑπηρεέτης.

Σήμερον.

Ἀσπασία.

Καὶ πῶς;

Τ π η ρ έ τ η ς .

Ἀπὸ πανώλη !

Ἀ σ π α σ ί α .

Ὁ Περικλῆς μου . . . (α)

Τ π η ρ έ τ η ς .

Ἄκουσε . . . φορικτὴ λειποθυμία.

Λευκίππη μου τί ἔπαθες ; ἰδὸν ἡ Ἀσπασία !

Οἱ ὀφθαλμοί της σφαλιστοὶ, τὸ στόμα της κλεισμένον,

Ἀκίνητῃ τὸ σῶμά της σχεδὸν ὡς νεκρωμένον ! 1190

Λευκίππη . . . ὃ ὁ ἄθλιος, καὶ ποῦ τῶρα νὰ τρέξω ;

Κἄν ποῦ νερὸν τῆς δυστυχοῦς τὸ πρόσωπον νὰ βρέξω ;

Ὡ πράγματ' ἀκατάληπτα ! τί μ' ἔστειλ' ὁ Κτησίας ;

Καὶ βλάβην ἐπροξένησεν ἀντὶ τῆς ὠφελείας ;

Αὕτῃ δὲν ἦτον φαίνεται τοῦ πράγματος εἰδήμων, 1195

Τίνα νὰ κράξω βοηθὸν ὅς τὸ μέσον τῶν ἐρήμων ;

Σ κ η ν η ζ'.

Σ ω κ ρ ά τ η ς , Ἀ σ π α σ ί α , Ἰ π π ο κ ρ ά τ η ς ,

καὶ Τ π η ρ έ τ η ς .

Σ ω κ ρ ά τ η ς .

Ἡ Ἀσπασία κατὰ γῆς ! (β)

Ἰ π π ο κ ρ ά τ η ς .

Καὶ εἰς λειποθυμίαν ! (γ)

(α) Πίπτει λειποθυμισμένη.

(β) Ἰδὼν τὴν Ἀσπασίαν πεισμένην.

(γ) Ὁ Ἰπποκράτης καταγίνεται νὰ βοηθήσῃ τὴν Ἀσπασίαν.

Ἐπὶ ῥέτῃς.

Αὐτὴ δὲν εἶχεν εἶδῃσιν τῆς συμφορᾶς καμμίαν.

Σωκράτῃς.

Καὶ τῶρα ἔχει ;

Ἐπὶ ῥέτῃς.

Προσταχθεὶς ἀνίσως ἀπαντήσω

Τῆς Ἀσπασίας τὴν τροφὸν νὰ τὴν εἰδοποιήσω, 1200

Μήπως νομίζουσα γνωστὸν δὲν κρύψει κατὰ λάθος

Ὡς τὴν Ἀσπασίαν τὸ κοινὸν σημερινὸν μας πάθος,

Ἐκτέλεσα τὴν προσταγὴν,

Σωκράτῃς.

Καὶ ποῦ εἶν' ἡ Λευκίππη ;

Ἐπὶ ῥέτῃς. (α)

Ἴδου τί τὴν προὔξενησεν ἡ αἰφνιδία λύπη !

Σωκράτῃς.

Ὡς αὐτὴν εἶπες τὸν θάνατον τοῦ θείου Περικλέους ; 1205

Ἐπὶ ῥέτῃς.

Ὡς ἀκριβὲς ἐκτελεστής τοῦ ἰδικοῦ μου χρέους.

Σωκράτῃς.

Αὐτὴ λοιπὸν, ὥς κεραυνὸς, αὐτὴ ἡ ἀγγελία,

Ἐξαφνικὰ σ' ἐκτύπησε παντάλαιν' Ἀσπασία !

Ἐπὶ ῥέτῃς.

Ἢ Ἀσπασία ! ὦ θεοί ! ὦ μοῖρα βαρυγνάμων !

Καὶ πῶς δὲν συνετρίφθησαν οἱ πόδες μου ὡς τὸν δρόμον ! (β)

(α) Δακτυλοδεικτῶν τὴν Ἀσπασίαν.

(β) Φεύγει.

ΑΣΠΑΣΙΑ.(α)

Ποῦ εἶμαι ; ποῦ εὐρίσκομαι ; μῆ, μῆ τὸν Περικλέα! 1211

Μῆ τὸν ἀρπάξης θάνατε.(β)

Σωκράτης.

Ὡ δυστυχία νέα!(γ)

ΑΣΠΑΣΙΑ.(δ)

Τίς μὲ μακρύνει τὰς στιγμὰς τοῦ ἀδιώτου βίου ;

Δὲν θέλω πλέον νὰ ἰδῶ τὴν λάμψιν τοῦ ἡλίου.

Ἀπέθανεν ὁ φίλος σας !

Ἰπποκράτης.

Ἡ μήπως ἡμεῖς ζῶμεν ; 1215

Σωκράτης.

Ζῶμεν ἀνίσως ζωντανὴν ἐσένα θεωρῶμεν.

ΑΣΠΑΣΙΑ.(ε).

Ὡ ἄγριον θανατικὸν ἐχθρὸς θνητῶν ἀθλῶν !

Ὡ ἔκτρομα ὀλέθριον ἀσπλάγχνων Ἑριννύων !

Ποῖος σεισμὸς σχίσας τὴν γῆν εἰς τὰ θεμέλιά της,

Τέρας φρικτὸν σ' ἐξέρασε, καὶ μᾶς κατασπαράττεις, 1220

Τοὺς σιδηροὺς σου ὄνυχας μὲ λύσσαν ἀκονίζεις,

Μὲ λύσσαν τοὺς ὀδόντας σου τοὺς δρακοντώδεις τρίζεις,

Τὸν κόσμον ἐξωλόθρευσες, τὰς σάρκας τῶν πτωμάτων

Ποτίζεις μὲ τὸν σπόρον σου γεννητικὸν θανάτων.

Ὡ τέρας σὺ θανάτωσες ἐσὺ τὸν Περικλέα !

1225

(α) Ἀνοίγει τὰ ὄμματά της.

(β) Πάλιν λειποθυμεῖ.

(γ) Ὁ Ἰπποκράτης καταγίνεται νὰ τὴν βοηθήσῃ.

(δ) Πρὸς τὸν Σωκράτην, καὶ πρὸς τὸν Ἰπποκράτην.

(ε) Μεγαλοφώνως.

Κ' ἐγὼ ἄς γένω τὸ λοιπὸν τροφή σου τελευταία.
 Ποῦ εἶσαι, δράκων ἄγριε, ποῦ εἶσαι φωλευμένος ;
 Ὡς πότε τὸ Ἑλληνικὸν κατασπαράττεις γένος ;
 Καὶ σεῖς Στυγὸς γεννήματα τοῦ Ἄδου θυγατέρες,
 Κόραι σκληραὶ, καὶ ἀνάξια νὰ γίνησθε μητέρες 1230
 Ὡς τὸν Ἄδην δὲν χορταίνετε, ὅπου ψυχὰς μυρίας
 Ἀσπλάγχνως βασανίζετε μὲ φλόγας αἰωνίας,
 Ὡς Ἑριννύες ἄγριαι ! ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ κόσμου
 Ἐγίνετε σεῖς δῆμιοι, καὶ ἡσπάζατε τὸ φῶς μου.
 Καὶ ἀπελύθη ἀπὸ σᾶς τὸ τέρας ἡ πανώλης, 1235
 Διὰ νὰ γίνῃ ἔρημος τῶν Ἀθηνῶν ἡ πόλις !
 Ἄν ἐπιδέχητ' αὖξήσιν ἡ ἄκρα σας μαρία,
 Ἡ λύσσα σας ἡ φλογερά, καὶ ἡ μισανθρωπία,
 Ἀφρίσατε, λυσσήσατε, καὶ ὅσον ἐμπορεῖτε,
 Σκληραὶ κατ' ἐμοῦ, καὶ ἄσπλαγχνοι, καὶ τρομεραὶ γενῆτε.
 Αὐτὴ ἡ βαθυτάτη μου καὶ ἐγκάρδιος ὁδύνη, 1241
 Ποτὲ νὰ σᾶς αἰσθάνωμαι δὲν θέλει μὲ ἀφίνει.
 Ἡ ἂν αἱ τιμωρίαι σας τὴν λύπην μου νικήσουν,
 Ἄν τὰ νερὰ τῆς λήθης σας τὸν φλογισμόν μου σβύσουν,
 Ἄν μὲ αὐτὰ τὸν Περικλῆ νὰ λησμονήσω μέλλω, 1245
 Τὴν λύσσαν σας ἐπιθυμῶ, καὶ τὸν θυμόν σας θέλω.
 Καὶ τῶρα τί ; δὲν δύνασαι νὰ αἰσθανθῇς τίς εἶσαι ;
 Νὰ μ' ὁμιλήσης ; νὰ μ' ἰδῇς ; ἢ καὶ νὰ μ' ἐνθυμῇσαι ;
 Εἰπέ τὴν Ἀσπασίαν σου καὶ μίαν λέξιν μόνον,
 Νὰ καταπαύσης, φίλτατε, τὸν φλογερόν μου πόνον. 1250
 Ἄχ ! ζωντανὸν ἀκόμη ᾶ γῶ, ὦ Περικλῆ, σὲ πλάττω !
 Ἀκόμη τὰς ἐλπίδας μου ἀλλοίμονον φυλάττω !
 Δὲν σὲ πιστεύω, ψεύδεσαι, μὲ παίζεις φαντασία.

Τὸν Περικλῆ σου ὅς τὸ ἐξῆς δὲν βλέπεις, Ἀσπασία !
Κι ἂν σὺ λοιπὸν μὲ ἄφησες, ἐγὼ, ἰδὲ, σὺ ἀφίνω ; 1255

Σὺ τὸν Ἀθηνᾶν κατέβηκες, ἐγὼ ὅς τὴν γῆν νὰ μείνω ;
Ὁ Πλούτων εἰς τὴν ἄδυσσον τῆς λήθης ἂν μὲ ῥίψη,
Ποτὲ ἀπὸ τὴν μνήμην μου δὲν θέλει σὺ ἐξαλείψει.

Ἐκεῖ ἐγὼ μαύρη σκιὰ, σκιὰ τυραννουμένη,
Θέλω ζητεῖ τὸ φάσμα σου, ὅς τὸ χάος πλανωμένη. 1260

Ὡ Πλούτων ἀδυσώπητε, τὸ ἥθος σου ἐξεύρω,
Καὶ δὲν ἐλπίζω ἔλεος ὅς τὰ σπλάγχνα σου νὰ εὕρω,
Σὺ ὅμως ὅσον, ἄξιος τοῦ Κωκυτοῦ δεσπότης,

Στοὺς στεναγμοὺς εἶσαι κωφός, ὅς τὰ δάκρυα τυφλώττεις,
Τόσον ἐγὼ τὸν θρόνον σου τὸν σκοτεινὸν ἐκέϊνον, 1265
Θέλω ταράττει μὲ κραυγὰς ἀκαταπαύστων θρήνων.

Σ ω κ ρ ά τ η ς .

Ἀπέθανεν ὁ Ἐρεχθεὺς, Θησεύς τε, καὶ ὁ Σόλων,
Κι αὐτῶν ἡ ζωὴ ἔπαυσε, καὶ τῶν ἡρώων ὅλων.
Ὁ Ζεὺς θνητὸν διώρισε τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων
Θάνατος καὶ ὅς τὴν Μίλητον, κ' ἐδῶ, κ' εἰς πάντα τόπον.
Τίς ἔζησεν αἰώνια ; ἢ ἡδονὴν ὅποιαν 1271

Δυνάμεθα νὰ εὕρωμεν εἰς τὴν μακροζωΐαν ;
Εἶν' ἡ ζωὴ μας λυπηρὰ, στενὴ, εὐθραυστοτάτη,
Καὶ ἡ ἐλπίς τῶν ἀγαθῶν παντοτεινὴ ἀπάτη.
Καὶ τὸ παρὸν μᾶς τυραννεῖ, τὸ μέλλον μᾶς συγχύζει,
Τὸ παρελθὸν δὲ συμφορῶν σειρὰν μᾶς ἐνθυμίζει. 1276

Ἄλλα κακὰ τὸ γῆρας μας, καὶ ἡ νεότης ἄλλα,
Ὅσα τοῦ βίου βήματα, τόσα κακὰ μεγάλα !
Θνητοὶ δὲ θνητὰ πάσχοντες, πρὸς τί μικροψυχοῦμεν ;

Καὶ χαίρομεν εἰς ζωντανοὺς, εἰς δὲ νεκροὺς θρηνοῦμεν ;
 Ἦ πῶς ; ἐγὼ τὸν Περικλῆ, τὸν θεῖον Περικλῆ μου, 1281
 Νὰ κλαύσω τὸν ἀθάνατον δὲν εἶναι ἔντροπή μου ;
 Δὲν εἶναι εἰς ὅλους ἐντροπή, καὶ εἰς ἑσέν' ὁμοίως ;
 Ἦ σὺ φρονεῖς τὸν ἥρωα ὡς κτῆμά σου ἰδίως ;
 Ἀνίσως ἦτον εὐλογον κανεῖς νὰ τὸν θρηνήσῃ, 1285
 Ἦ πόλις πρώτη ἤθελε δακρῦων πληθὺς χύσει.
 Αὐτὴν εἶχε πατρίδα του, μητέρα του γνησίαν,
 Αὐτὴ τὸν ἔδωκε τὸ φῶς, καὶ τὴν ἐλευθερίαν,
 Αὐτὴ καὶ τὸν ἀνέθρεψε ὡς τὰς μητρικὰς ἀγκάλας,
 Αὐτὴ τὸν εἶχε στύλον τῆς εἰς συμφορὰς μεγάλας, 1290
 Ἀπέθανεν . . . ἀλλ' εὐφρανε τὴν θαυμαστὴν πατρίδα
 Μὲ τὸν τοιοῦτον θάνατον ζωῆς καλὴν σφραγίδα.
 Τὸν θάνατόν του ἡ κοινὴ ἐτίμησεν ἀγάπῃ,
 Κ' εἰς τοῦτον ἀποθνήσκοντα ἡ πόλις δὲν ἐντρέπη,
 Καθὼς εἰς τὸν Θεμιστοκλῆ καὶ εἰς τὸν Μιλτιάδῃ, 1295
 Ὅταν αὐτοὺς ἀχάριστα τοὺς ἔστειλε ὡς τὸν Ἀδῃ.
 Ὅθεν αὐτὸν καὶ ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος ὁμοίως,
 Τὴν ποθητὴν πατρίδα του ἐδόξασ' αἰωνίως.
 Πρέπει λοιπὸν νὰ τὸν θρηνῇς ; ἢ πρέπει νὰ λυπῆσαι ;
 Σύζυγος πρὶν ἀξία του, ἀξία χήρα ζῆσε. 1300
 Μὴ γίνῃσαι αἰχμάλωτος εἰς τόσῃν φιλαυτίαν,
 Μὴ θρήνῃς μὴ τὸν Περικλῆ διὰ τὴν Ἀσπασίαν.
 Ὡς Ἀσπασία, ὅλ' αὐτὰ ὀλίγον συλλογίσου,
 Κ' ἀπόβαλε τὴν θλίψιν σου, ἢ καὶ παρηγορήσου,
 Τοῦ Περικλέους τὴν σκιὰν φυλάξου μὴ συγχύσης, 1305
 Κ' ἡρώων τῶν συντρόφων του τὸ σοβαρὸν ὀργίσῃς.
 Πρόσεχε μήπως καὶ αὐτὸς, ἐκεῖ ὅπου εὐφραίνει

Τῶν Ἡλυσίων ἡ τρυφή διαιωνιζομένη,
Μαθὼν τούτην τὴν σιάν σου Τανταλικῶς γογγύσῃ,
Καὶ ἡ ἀθανασία τοῦ φρικτῶς τὸν ἀπελπίσῃ. 1310

Σ κ η ν ἡ ἡ'.

Σωκράτης, Ἰπποκράτης, Ἀσπασία,
Κτησίας, Φαίδιμος, καὶ Λευκίππη.

Κ τ η σ ί α ς .

Νέας σκηνὰς δυστυχιῶν ἐδὼ ἐγὼ μανθάνω !
Κἄν τ' ἄλλεπάλληλα δεινὰ νὰ κλαύσω δὲν προφθάνω !
Φίλος ἐστάθης πιστὸς μὲν, ἀλλ' ἀτυχῆς, Κτησία.
Γλυκύτατα εἶν', εὐγέ σου, τὰ τέλη σου φιλία !
Τόσον μεγάλας συμφορὰς καὶ πῶς νὰ τὰς θρηνήσω, 1315
Ἡ πάλιν πῶς μ' ὑπομονὴν νὰ μεγαλοψυχήσω ;
Τῆς ἀνθρωπίνης ἀπρακτοῦν ὑπομονῆς τὰ μέτρα,
Ἄς ἦτον ἡ καρδία μου ἢ σίδηρος ἢ πέτρα !
Σωκράτη μου, τὴν προπομπὴν 'ς τὴν πόλιν ἐτοιμάζουν,
Καὶ μετ' ὀλίγον τὸν νεκρὸν ἐδὼ τὸν καταβάζουν· 1320
Πρὸς τί λοιπὸν στεκόμεθα, ὥς πότ' ἀργοποροῦμεν ;
Ὡς πότε τὴν ταλαίπωρον ἀνωφελῶς κρατοῦμεν ;
Ὅμολογῶ νὰ βέβαια, καὶ ἡ βουλὴ κ' ὁ δῆμος
Ὡς ἄνδρα συμπολίτην μας τιμῶσιν ἐπισήμως
Τὸν ἥρωά μας, μὲ τιμὴν λαμπρὰν καὶ δημοσίαν, 1325
Μ' ἀγάπην δημοκρατικὴν, μ' εὐλάβειαν ὁσίαν·
Καθ' ὃ δὲ τοῦτον σύζυγον ἡμεῖς τὸν ἀδικοῦμεν,

Ἦν τὸν κίνδυνον τῆς χήρας του ὡς πότε ἀμελοῦμεν ;
 Πῶς μόνη δῶ νὰ καταβῇ ; πῶς τὸ δεινὸν νὰ μάθῃ ;
 Τί λέγω, πολλὰ ἔγιναν ἀπροσεξίας λάθη. 1330

Κἂν ἔλ' ἄς προσπαθήσωμεν διὰ ν' ἀναχωρήσῃ
 Ἀκούει τώρα τὸ δεινόν, ἀλλ' ἂν τὸ θεωρήσῃ ;

Φ α ί δ ι μ ο ς .

Ὁ Ἱπποκράτης τὸ λοιπὸν νὰ μᾶς συνδράμῃ πρέπει.

Κ τ η σ ί α ς .

Ἡ Ἀσπασία Ἰατροὺς δὲν ἐμπορεῖ νὰ βλέπῃ.
 Ἀφ' οὗ τεθῇ ὁ ἀσθενὴς ἔς τὸ νεκρικὸν κραβάτι, 1335
 Τοῦ Ἰατροῦ τὸ πρόσωπον τοὺς συγγενεῖς ταράττει.

Ἄς πλησιάσωμεν αὐτήν· θεοί ! ὦ τὴν ἀθλίαν !
 Πόσον τὰ πάθη ἐνεργοῦν ἔς τὴν φυσιογνωμίαν !
 Οἱ ὀφθαλμοὶ, τὸ μέτωπον, αἱ παρειαί, τὸ στόμα,
 Πῶς ἥλλαξαν τὴν θέσιν των, τὸ σχῆμά των, τὸ χρῶμα !

Καὶ τὸ καθὲν ἀπὸ αὐτὰ πῶς ἐξηγεῖ μὲ τόνον, 1341
 Τὸν φλογερὸν καὶ ἐγκάρδιον τῆς Ἀσπασίας πόνον !
 Βαρὺ τὸ ἐπιχείρημα ! δεινόν ! ἀλλ' ἄς τολμήσω.(α)

Ὡ Ἀσπασία, δὲν ζητῶ νὰ σὲ παρηγορήσω,
 Στέναξε, χῦσε δάκρυα, ἀλλ' ὄχι δημοσίως, 1345
 Τὸν σύζυγόν σου θρήνησον ὡς σύζυγος ἰδίως·

Ἡ δὲ πατρίς τοὺς ἥρωας τιμᾷ ἀντὶ δακρύων,
 Μὲ ἐγκωμίων στέφανον καλῶν ἐπιταφίων.
 Σήμερον εἰς τὸ πλοῖόν σου εὖ Ἀσπασία μεῖνε,
 Νὰ ᾗς ἐδῶ εἰς τὴν ταφὴν ἐμποδισμένον εἶναι. 1350
 Τῆς καλλιτέκνου Ἀττικῆς οἱ νόμοι δὲν ἀφίνουν
 Τὰς κάλπας τῶν ἡρώων τῆς μὲ θρήνους νὰ μολύνουν.

(α) Προχωρεῖ εἰς τὴν Ἀσπασίαν διὰ νὰ τὴν ἐμιλήσῃ.

Ἀσπασία.

Καὶ ποῖοι νόμοι εἶν' αὐτοῖς τυραννικοὶ αὐθάδεις,
 Ὡστε τοιούτους βέβαια δὲν ἔχει μήθ' ὁ Ἀδης ;
 Εἰς τὴν πατρίδ' ὁ Περικλῆς ἀπέδωκε τὸ χρέος, 1355
 Συγκινδυνεύων μὲ αὐτὴν, ἀπέθανε γενναίως.
 Εἰς τὴν πατρίδα χρεωστοῦν καὶ οἱ νεκροὶ πολῖται ;
 Κ' ὁ Περικλῆς μου χρεωστεῖ νεκρὸς νὰ μ' ὑστερῇται ;
 Ὁ Περικλῆς ἂν ζωντανὸς ἦτον τῆς πολιτείας,
 Δὲν εἶναι καὶ ὁ Περικλῆς νεκρὸς τῆς Ἀσπασίας ; 1360
 Καὶ ζῶντας ἄρα καὶ νεκροὺς οἱ νόμοι κυριεύουν !
 Ἐδῶ λοιπὸν τῆς φύσεως οἱ νόμοι περιττεύουν !
 Ἀδύνατον εἶν', ἄκουσε, τὸ νὰ μὲ καταπείσῃς·
 Μὲ βίαν μόνον δύνασαι νὰ μὲ μετατοπίσῃς.
 Ἄν ἦσθε τόσον ἄδικοι, δύνασθε, δέσετέ με, 1365
 Καὶ τοῦ νεκροῦ σας ἥρωος τὴν χήρα σύρετέ με.

Κτησία.

Ἡμεῖς καὶ σὲ σεβόμεθα, καὶ σ' ὑπεραγαπῶμεν
 Κ' ὥς Σύζυγον τοῦ ἥρωος· καὶ καθ' αὐτὴν τιμῶμεν.
 Ἡμεῖς δὲν σὲ βιάζομεν, δηλοποιοῦμεν ὁμῶς,
 Τί εἰς τοιαύτην ἐνεργεῖ περίστασιν ὁ νόμος. 1370
 Τὸ εὐλογον, ὥς βίαιον ἅς μὴ παρεξηγῇται
 Ἡ δυναστεία, ἄπαγε ! κοινῶς ἐδῶ μισεῖται.
 Δὲν ἀνεχόμεθα ποτὲ τοιαύτην κατασχύνην,
 Νὰ ἡμεῖς καὶ βάρβαροι, καὶ μὲ ἀγνωμοσύνην.
 Ἀλλ' ἂν τὰς παρακλήσεις μας νομίζῃς δυναστείαν, 1375
 Τοῦ Περικλέους ἄκουσε σφοδρὰν παραγγελίαν.
 Τοιαύτην μ' ἔδωκ' ἐντολὴν ἐκεῖνος πανυστάτην
 Νὰ διασώσωμεν ἐσὲ τὴν μόνην του φιλτάτην.

Τὸν τελευταῖον πόθον τοῦ ἄν θέλης νὰ πληρώσης,
Τὴν λυπηρὰν σου πρόσεχε ζωὴν νὰ διασώσης. 1380

Ἄς καταβῶμεν τὸ λοιπὸν ἀμέσως ᾽ς τὸν λιμένα.

Ἀ σ π α σ ί α .

Ἔνας τῶντι ἔμεινε τώρα λιμὴν ᾽ς ἐμένα . . . (α)
Σωκράτη μου, τὰς συμβουλὰς δι' ἄλλον κρύψε πλέον. (6)
Καὶ δέξου τὸν χαιρετισμὸν τοῦτον . . . τὸν τελευταῖον . . .
Ἔνα καὶ μόνον σὲ ζητῶ, ζητῶ νὰ μ' ἐνθυμῇσαι 1385

Ἐνίοτε καὶ δάκρυα ᾽ς τὸ μνημῆμά μου σὺ χῦσε.
Καὶ σεῖς ἐλπίδες νεαραὶ πατριδος φημισμένης
Ἀλκιδιάδαι, Λάμαχοι, Νικίαι, Θηραμένεις,
Τοῦ Περικλέους τὸν υἱὸν ᾽ς τὰς χεῖράς σας ἀφίνω·
Ἀφίνω ᾽ς τὴν κοινὴν στοργήν, τὸ ὄρφανὸν ἐκεῖνο. 1390
Ἀθῆναι! σ' ἀποχαιρετῶ ἀγαπητῇ μου πόλιν!

Θέλεις ἰδεῖ τὴν φίλην σου στιγμὰς ὀλίγας μόλις.
Ὡ ζωογόνε ἥλιε, αὐτῆς ἐδῶ τῆς σφαίρας,
Καὶ τῆς παρούσης ἔφορε βαρυπενθοῦς ἡμέρας, 1394
Ὅσον φαιδρὸς ᾽ς τοὺς εὐτυχεῖς χύνεις λαμπρὰς ἀκτῖνας,
Τόσον ζοφώδης φαίνεσαι ᾽ς τὰς δυστυχεῖς Ἀθήνας!
Ἐλθὲ, Λευκίππη, κάμε με μιὰν χάριν τελευταίαν,
Κλονιζομένην στήριξε ἐμένα τὴν δειλαίαν.

(α) Σύρει ἀπὸ τὸν κόλπον τῆς φιάλην μὲ κώνειον, καὶ τὸ κατα-
πίνει.

(β) Πιῶσα τὸ κώνειον, κλίνει τὴν κεφαλὴν τῆς σιωπῶσα ἕως πέντε
ἕξ στιγμὰς, καὶ ἔπειτα στρέψατα τὸ πρόσωπόν τῆς πρὸς τὸν Σωκρά-
την τὸν λέγει τὰ ἐξῆς.

Σιγαῖ, σιγαῖ, Λευκίππη μου . . . παράλυτα τὰ μέλη(α)
 Οἱ πόδες μου δὲν σύρονται, ἐβάρυναν τὰ σκέλη! 1400
 Ἐκεῖ ᾧ τὸν λάκκον σύρε με, νὰ φθάσω νὰ φιλήσω(β)
 Τὸν λάκκον τοῦ φιλιῶτου μου, καὶ ἐκεῖ νὰ τελευτήσω!
 Τὰ μάτια μου σκοτίζονται . . . ἐκλείπουν αἱ αἰσθήσεις . . .
 Ὡς τὰς τελευταίας μου στιγμὰς νὰ μὴ μὲ παραιτήσης . . .
 Ἀχ . . . πίπτω πλέον . . . μὲ ἔχασες . . . μὲ χάνεις τὴν ἀθλίαν . . .
 Λευκίππη . . . πιστοτάτη μου . . . ὡς ἀφίνω . . . ἔχ' ὑγίειαν . . .

Σ κ η ν ἡ Θ'.

Ν ι κ ι α ς, καὶ οἱ λοιποί.

Ν ι κ ι α ς.

Σήμερον νέον ψήφισμα ὡς τὴν πόλιν ἐξεδόθη. 1407
 Ἀκούσατέ το, καὶ εἰς ἐμὲ τὸ ἴσον του ἐδόθη.(γ)
 “Τῆς ἐπειδὴ ἄξιος ἐφάνη τῆς πατρίδος,
 Ὁ Περικλῆς ὁ Χολαργεὺς φυλῆς Ἀκαμαντίδος, 1410
 Ἐκριναν δικαιοτάτον καὶ ἡ βουλή καὶ ὁ δῆμος,
 Ἀφ' οὗ θάψουν τὸν ἥρωα μὲ προπομπὴν ἐντίμως,
 Νὰ ἀναστήσουν δι' αὐτὸν ἐδῶ ἐν' ἀνδριάντα,
 Διὰ νὰ ᾔνῃ ἡ μνήμη του ὡς τὴν πόλιν διὰ πάντα.
 Ὡς τὴν Ἀσπασίαν δὲ καλὸν βραβεῖον ὡς ἀποδώσουν, 1415

(α) Πρὸς τὴν Λευκίππην ὡδηγοῦσαν τὴν Ἀσπασίαν, καὶ βαδίζουσαν ὀγλίγωρα.

(β) Δεικνύουσα τὸν ἐτοιμασμένον λάκκον διὰ τὸν Περικλῆα.

(γ) Ἀναγινώσκει τὸ ψήφισμα.

Μὲ στέφανον ὀλόχουσον αὐτὴν νᾶ στεφανώσουν.
 Ὁ δὲ υἱὸς του καὶ τροφήν, καὶ ἀγωγὴν ἀξίαν,
 Νᾶ λάβῃ δι' ἀνταμοιβὴν ἀπὸ τὴν πολιτείαν.

Κ τ η σ ί α ς .

Ὁ ἀνθρώπος ὑπόκειται παντοῦ εἰς δυστυχίας,
 Εἰς ἡθικὰς καὶ φυσικὰς πολλὰς ταλαιπωρίας· 1420
 Ἀλλ' ὅταν νόμοι φρόνιμοι ἡμᾶς ἐξουσιάζουν,
 Ἡ θεραπεία τὰ δεινὰ, ἢ μᾶς τὰ μετριάζουν,
 Τὰς ἡθικὰς νόσους αὐτοὶ ἐμφρόνως προλαμβάνουν,
 Βλέπουν παντοῦ, τρέχουν παντοῦ, πάντα παντοῦ προ-
 φθάνουν.

Σ τὰ πάθη δὲ τ' ἀνίατα τὰ φυσικά μας πάλιν, 1425
 Παρηγορίαν ἔχομεν ἡμεῖς αὐτοὺς μεγάλην.
 Οἱ ἀγαθοὶ ἀπέθαναν ; τοὺς ἀπαθανατίζουν,
 Τὴν δὲ τροφήν καὶ ἀγωγὴν τῶν τέκνων των φροντίζουν.

Ὡ νόμοι θεῖον εὖρημα, ἀνθρώπων σωτηρία,
 Ἡ ἡμερὸς μας ἀπὸ σᾶς κρατεῖται κοινωνία ! 1430
 Σοφοί, ὅσοι μᾶς ἔθισαν νόμους ὀρθοῦς, καιρίους,
 Ἀλλ' ὅσοι τοὺς προσέχουσι, τοὺς λέγω μακαρίους.

Σ κ η ν η' ι'.

Χορὸς Μιλησίων γυναικῶν.
 Σ' τὸν παρελθόντα καιρὸν ἐκείνον,
 Πατέρα τόσων λαμπρῶν Ἑλλήνων,
 Ὅσα ἀνδρόγυννα τὴν φιλίαν, 1435
 Εἶχον μ' ἀθάνατον ἁρμονίαν,
 Ἐλαβαν τόπον ὅς τας ἱστορίας,
 Ἐδωκαν ὕλην εἰς τραγωδίας.

Τὴν Πηνελόπην ἐγκωμιάζουν
 Τὴν Λαοδάμειαν ἐκθειάζουν, 1440
 Ἀλκηστιν καὶ Ἀδμητον βασιλέα,
 Τὴν Εὐρυδίκην καὶ τὸν Ὀρφέα
 Λοιπὸν καὶ ἐσένα τῶρ Ἀσπασία,
 Θέλει σὲ κλαύσει ἡ Τραγωδία.

Αἴ! πάλιν πλέον νᾶ σὲ ἰδῶμεν, 1445
 Δὲν εἶναι τρόπος νᾶ σὲ χαρῶμεν,
 Ὅν ἂν ὁ Χάρων ποτὲ ἄρπάξῃ,
 Ἀφ' οὗ ὅς τὴν λίμνην τοῦ τὸν ἀράξει,
 Ἐλπὶς δὲν εἶναι νᾶ τὸν ἀφήσῃ,
 Σ τὴν γῆν νᾶ ἔλθῃ καὶ ν' ἀναζήσῃ. 1450

Ποῦ μᾶς ἀφίνεις δυστυχισμένη;
 Σ τὴν γῆν ὅποῖον καλὸν μᾶς μένει;
 Χωρὶς ἐσένα κανένα τόπον

Κανένα πλέον ἶχνος ἀνθρώπων,
Δὲν ὑποφέρομεν νὰ ἰδῶμεν,
Μηδὲ ἐνδέχεται νὰ χαρᾷμεν. 1455

Ἄμποτε τώρα καμμιᾶ μεγάλη
Καὶ σφοδροτάτη ἀνεμοζάλη,
Ἀρπάζουσά μας νὰ καταβάσῃ
Εἰς πυκνωμένα καὶ ἔρημα δάση. 1460
Κ' εἰς τὸν βαρύν μας τῶν θρήνων τόνον,
Νὰ συγγογγύξῃ ἢ Ἡχῶ μόνον.

Σὺ, ὦ Φαέθων, ὅς τὸν θάνατον σου
Εἶχες τὸν θρήνον τῶν ἀδελφῶν σου.
Κλαίουσαι θρήνους αὐταὶ ἀπείρους 1465
Μετεμορφώθησαν εἰς αἰγείρους,
Κ' ἡμεῖς ὁμοίως ἄς δενδρωθῶμεν.
Ἢ ὥς Νιόβη ἄς πετρωθῶμεν.

Τέλος.

Ὁ ἀναγνώστης ἄς διορθώσῃ τὰ ἐξῆς.

Σελίδι θ'. Δημοχάρις — ια'. 52. νὰ τρεῖξω — ιβ'. Ἀσπασία
— ιδ'. 118. κλονίζονται τὰ μέλη. 119. ἀνυπομονησίας — κ'. 267.
'ς τοὺς — κί. 365. νὰ ἰδῆς.

THE LIBRARY OF THE
MAY 21 1932
UNIVERSITY OF ILLINOIS.

3 0112 072898486